8. Vooronderzoek Conventionele explosieven bedrijventerrein Lingewaarden

Bodac B.V.

28-03-2011

Vooronderzoek Conventionele Explosieven
Bedrijventerrein Lingewaarden te Geldermalsen

BODAC

Vooronderzoek Conventionele Explosieven
Bedrijventerrein Lingewaarden te Geldermalsen

Document	: Vooronderzoek
Projectnummer	: 10038
Opdrachtgever	: WDAdvising B.V.
Locatie	: Geldermalsen
Datum	: 28-3-2011
Status	: definitief

Copyright 2010. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de houders van het auteursrecht. Het is de opdrachtgever toegestaan voor intern gebruik duplicaten te maken.

Datum: 28-3-2011	Datum: 28-3-2011	Datum: 28-3-2011
Opgesteld door: Dhr. P. Reinders Historisch onderzoeker	Goedgekeurd door: Dhr. G. Asveld Senior OCE-deskundige	Geautoriseerd door: Dhr. ing. J.A.C. Brandts Bedrijfsleider Bodac B.V.

Bodac B.V. Explosieven opsporingsbedrijf
Postbus 12 • 5480 AA Schijndel • Bezoekadres: Hermalen 7, Schijndel • www.bodac.nl
T. (073) 543 1010 • F. (073) 549 8360 • info@bodac.nl • K.v.K. Den Bosch 17138633
ING nr. 68.49.29.481 • IBAN: NL 46 INGB 0684 9294 81 • BIC: INGBNL2A • B.T.W. NL8102.72.763.B.01

ISO 9001
ISO 14001
VCA **
BRL OCE A/B

Voor alle aanbiedingen, overeenkomsten en leveringen gelden onze algemene voorwaarden welke zijn gedeponeerd bij de griffie van de Arrondissementrechtbank te 's-Hertogenbosch onder nr. 13/2001. Op verzoek wordt u een exemplaar van de algemene voorwaarden toegezonden.

INHOUDSOPGAVE pagina

1. INLEIDING 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Probleemstelling 1
1.3 Doelstelling 1
1.4 Werkwijze 1
1.5 Verantwoording 1

2. LOCATIEGEBONDEN INFORMATIE 2
2.1 Afbakening van het onderzoeksgebied 2
2.2 Gebruik van het projectgebied: vroeger, huidig en toekomstig 2
2.3 Detectieverstorende obstakels projectgebied 3
2.4 Locatiespecifieke bodemkundige aspecten projectgebied 3

3. TE RAADPLEGEN BRONNEN 5
3.1 Inleiding 5
3.2 Verplichte bronnen 5
3.3 Optionele bronnen 6

4. PROBLEEMINVENTARISATIE 7
4.1 Inleiding 7
4.2 Algemene historische context 7
4.3 Verplichte bronnen 8
4.4 Optionele bronnen 9
4.5 Conclusie Probleeminventarisatie 10
4.6 Leemte in kennis 10
4.7 Advies 10

5. PROBLEEMANALYSE 11
5.1 Inleiding 11
5.2 Analyse verplichte bronnen 11
5.3 Analyse optionele bronnen 12
5.4 Classificatie verdacht/ niet verdacht 12
5.5 Aan te treffen CE 12
5.6 Veiligheidsstraal/ schervengevarenzone vermoede CE 13
5.7 Afbakening verdachte gebied 14
5.8 Risicoanalyse 15

6. RAPPORTAGE BEVINDINGEN 16
6.1 Conclusie Probleemanalyse 16
6.2 Leemte in kennis 16
6.3 Advies 16
6.4 Overleg met opdrachtgever 17

Bijlage 1. Lijst van afkortingen en specificaties
Bijlage 2. Weergave van relevante informatie uit archieven
Bijlage 3. Uitgevoerde ruimopdrachten van CE door de EODD
Bijlage 4. Geallieerde stafkaart
Bijlage 5. Luchtfoto's
Bijlage 6. CE Bodembelastingkaart(en)
Bijlage 7. Locatiespecifieke bodemkundige aspecten projectgebied
Bijlage 8. Definitie en uitleg conventionele explosieven
Bijlage 9. Bronvermelding
Bijlage 10. Certificaten
Bijlage 11. Financiële aspecten/ vergoedingen (ter informatie)
Bijlage 12. Distributielijst

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De aanleiding tot het uitvoeren van een vooronderzoek naar het westelijk deel van het bedrijventerrein Lingewaarden vloeit voort uit het voornemen tot de herontwikkeling van het voorgenoemde projectgebied in het kader van het plan Verduurzaming bedrijventerreinen Rivierenland: Lingewaarden, Geldermalsen.[1]
en het vermoeden van de mogelijke aanwezigheid van Conventionele Explosieven (CE) in de bodem. Om inzicht te krijgen in de mogelijke risico's heeft de heer J.A.K. Niemantsverdriet van WDAdvising opdracht verleend tot het uitvoeren van een vooronderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven of delen daarvan.

1.2 Probleemstelling

Er zullen op deze locaties diverse (grond)werkzaamheden gaan plaatsvinden. Indien er zich één of meerdere conventionele explosieven in de bodem bevinden, is dat een risico in het kader van de Openbare Orde en Veiligheid (OOV). Daarbij zal stagnatie van de werkzaamheden direct aanzienlijke kostenverhogingen tot gevolg kunnen hebben. Het is daarom van belang om duidelijkheid te krijgen over de aard en omvang van de situatie aangaande CE ten einde de veiligheid van personeel en (directe) omgeving tijdens de realisatiefase op een verantwoorde wijze te kunnen waarborgen.

1.3 Doelstelling

Het vooronderzoek heeft tot doel om te beoordelen of er indicaties zijn dat binnen het onderzoeksgebied CE aanwezig zijn, en zo ja, om het van CE verdachte gebied in horizontale en verticale dimensies af te bakenen. De classificatie "verdacht" wordt gegeven indien er een redelijk vermoeden bestaat van de aanwezigheid van één of meerdere conventionele explosieven, welke na de Tweede Wereldoorlog (WOII) in de bodem zijn achtergebleven en dit redelijk vermoeden met geverifieerd feitenmateriaal kan worden onderbouwd. De classificatie "niet verdacht" wordt gegeven indien onvoldoende feitelijke onderbouwing bestaat om dit vermoeden te concluderen.

1.4 Werkwijze

In het vooronderzoek wordt onderscheid gemaakt in de volgende onderdelen:
- probleeminventarisatie;
- probleemanalyse;
- rapportage en CE bodembelastingkaart.

De probleeminventarisatie richt zich op het verzamelen van (historisch) feitenmateriaal dat betrekking heeft op en/of relevant is voor het onderzoeksgebied. De verzamelde informatie wordt op een gestructureerde wijze beschreven in deze rapportage, zodanig dat deze herleidbaar is en voldoende zekerheid biedt voor de opvolgende probleemanalyse.

De probleemanalyse omvat de analyse van het verkregen feitenmateriaal en de vaststelling van de vermoede aanwezigheid, aard en omvang van de conventionele explosieven.

Het vooronderzoek wordt uitgevoerd conform de geldende wet- en regelgeving zijnde de BRL-OCE, versie 2007-02 d.d. 08-02-2007.

1.5 Verantwoording

De probleeminventarisatie met rapportage is uitgevoerd door de historisch onderzoeker de heer P. Reinders. De probleemanalyse met risico-inventarisatie wordt, indien gewenst opgesteld door de heer P. Reinders in samenspraak met en onder verantwoording van een Senior OCE-deskundige van Bodac B.V.

[1] BRO Adviseurs, Verduurzaming bedrijventerreinen Rivierenland: Lingewaarden, Geldermalsen (Vught 2004)

2. LOCATIEGEBONDEN INFORMATIE

2.1 Afbakening van het onderzoeksgebied

Het projectgebied, bedrijventerrein Lingewaarden is gelegen binnen de gemeente Geldermalsen. In onderstaande afbeelding is het projectgebied met een rode lijn weergegeven. Rondom dit projectgebied is een onderzoeksgebied aangegeven door middel van een blauwe cirkel.

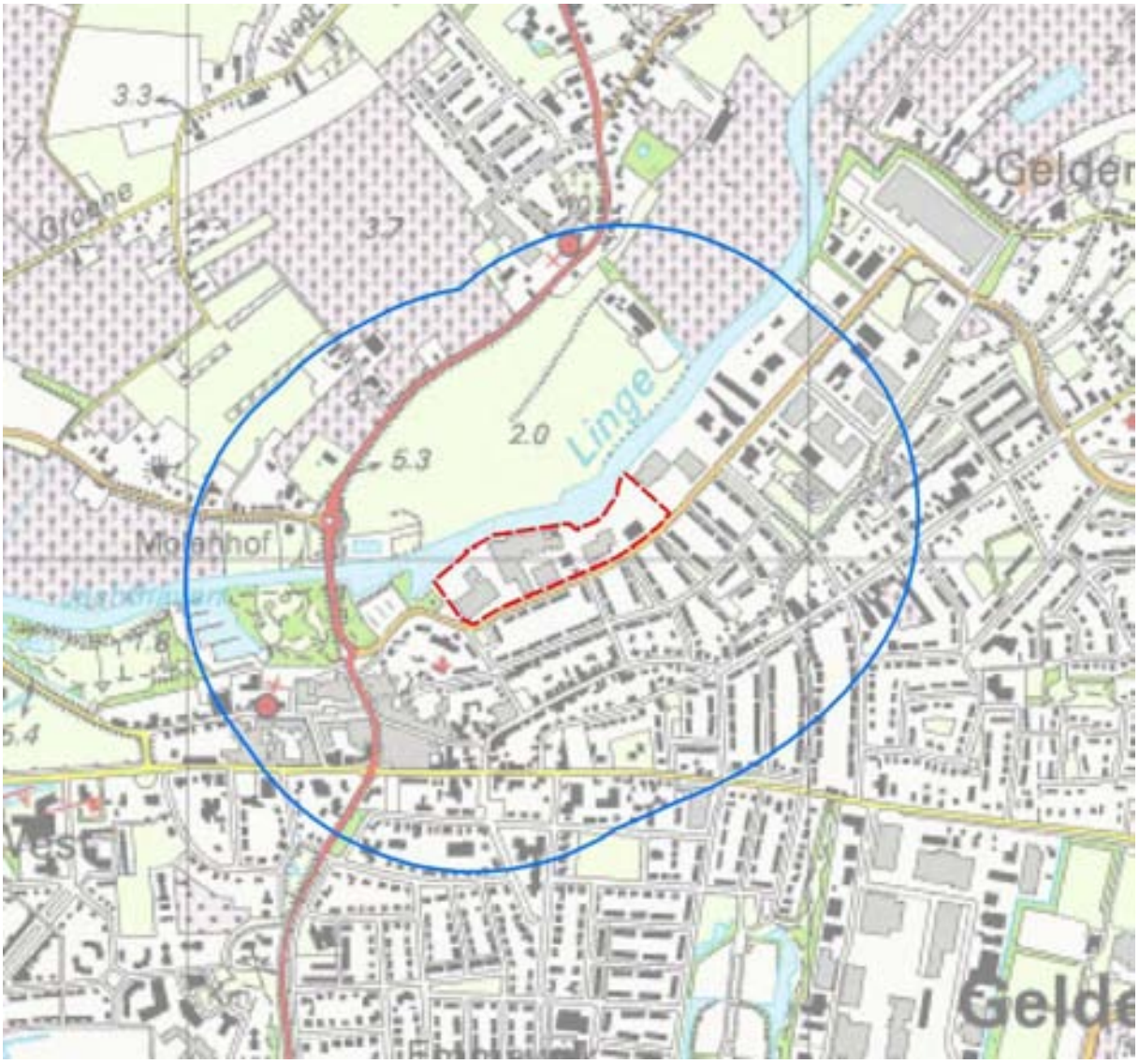

Afbeelding: plattegrond projectgebied Lingewaarden te Geldermalsen

2.2 Gebruik van het projectgebied: vroeger, huidig en toekomstig

<u>Vroeger en huidig</u>

Bedrijventerrein Lingewaarden dateert uit midden jaren ’70 en ligt aan de noordoost zijde van de kern Geldermalsen op korte afstand van het centrum. Het is een gemengd terrein, waar verschillende soorten bedrijven zijn gevestigd, uiteenlopend van een brandweerkazerne, tot een sloopbedrijf en een bouwmarkt. Het terrein heeft een bruto oppervlakte van 18 hectare. Het terrein ligt evenwel ongunstig ten opzichte van het centrum in termen van luchtverontreiniging en milieuzonering. Daarom zijn er plannen voor herontwikkeling van het meest westelijke deel van het bedrijventerrein.[2]

[2] BRO Adviseurs, Verduurzaming bedrijventerreinen Rivierenland: Lingewaarden, Geldermalsen (Vught 2004)

Toekomstig
In de toekomst zullen er diverse (grond)werkzaamheden gaan plaatsvinden aan de primaire en secundaire waterwegen binnen het onderzoeksgebied. Dit vanwege herontwikkeling van het gebied. Het terrein dat vrijkomt is thans gereserveerd voor woningbouw/centrumfunctie.[3]

2.3 Detectieverstorende obstakels projectgebied

Het wel of niet aanwezig zijn van zichtbare en niet-zichtbare verstorende obstakels is van belang voor het selecteren van de juiste opsporingsmethode in het geval van een mogelijk vervolgonderzoek naar conventionele explosieven (veldwerk).

Van het onderzoeksgebied met daarin gelegen met projectgebied is een veldopname gemaakt. waarvan de bevindingen onderstaand zijn weergegeven middels enkele foto's.

Afbeelding: Geldermalsen vanaf Kostverlorenkade richting Linge

Afbeelding: Geldermalsen vanaf terrein richting panden Rijnstraat

Afbeelding: Geldermalsen vanf terrein richting nieuwbouw Rijnstraat

Binnen het projectgebied dient men rekening te houden met o.a. de volgende zichtbare verstoringen:
- straatmeubilair;
- hekwerken;
- passerend weg- en scheepvaartverkeer.

Binnen het onderzoeksgebied dient men rekening te houden met o.a. de volgende niet zichtbare verstoringen:
- rode baksteen puin (onder wegen);
- kabels en leidingen.

2.4 Locatiespecifieke bodemkundige aspecten projectgebied

Bodemstructuur
De relevante geofysische omstandigheden zijn mede bepalend voor de vermoede indicatieve diepteligging van mogelijk aanwezige CE ten opzichte van het maaiveld ten tijde van WOII. Hierbij is de indicatieve diepteligging weer uitgangspunt bij het selecteren van de eventuele detectiemethode**.** In bijlage 7 zijn gegevens van boringen binnen het onderzoeksgebied opgenomen.

Grondwaterpeil
Het grondwaterpeil is in relatie tot de vermoede indicatieve diepteligging van mogelijk aanwezige CE ten opzichte van het huidige maaiveld uitgangspunt bij het selecteren van de eventuele detectiemethode. In bijlage 7 zijn gegevens van grondwaterstanden opgenomen.

[3] BRO Adviseurs, Verduurzaming bedrijventerreinen Rivierenland: Lingewaarden, Geldermalsen (Vught 2004)

Uitgevoerde milieukundige (bodem)onderzoeken
Het al dan niet aanwezig zijn van bodem- en/of grondwaterverontreinigingen is relevant bij het bepalen van de praktische aanpak van een eventueel explosieven onderzoek. Er zijn geen gegevens gevonden met betrekking tot eventuele bodem- en/of grondwaterverontreinigingen.

Maaiveldhoogtes (toen en nu)
Het eventuele verschil in maaiveldhoogtes tussen WOII en heden is bepalend voor de vermoede indicatieve diepteligging van mogelijk aanwezige CE ten opzichte van het huidige maaiveld in relatie tot de indicatieve indringdiepte van CE ten tijde van WOII. De huidige maaiveldhoogte ligt rond de 2,75m[1] boven N.A.P. Er is geen informatie gevonden met betrekking tot de maaiveldhoogte ten tijde van WOII.

Eerdere verwijdering van CE
De mogelijke aanwezigheid van CE is afhankelijk van eventuele reeds in het verleden uitgevoerde werkzaamheden die kunnen hebben geleid tot het verwijderen van CE uit de bodem. Er zijn geen andere Vooronderzoeken CE van dit gebied bekend. Verwijdering van CE door incidentele vondsten heeft hierbij doorgaans weinig invloed op de situatie van aanwezigheid van CE in het projectgebied.

3. TE RAADPLEGEN BRONNEN

3.1 Inleiding

Binnen de VEO zijn afspraken gemaakt met betrekking tot een aantal verplichte en optionele bronnen die dienen te worden gebruikt bij het bronnenonderzoek. Hieronder vindt u een overzicht van deze bronnen. Om tot een gedegen probleeminventarisatie te komen hebben wij in het kader van dit vooronderzoek informatie uit diverse bronnen verzameld. De verschillende informatiebronnen die wij voor dit vooronderzoek hebben geraadpleegd worden onderstaand kort voor het voetlicht gebracht. Deze informatiebronnen bestaan onder andere uit diverse literatuur, (archief)instellingen, (luchtfoto)collecties en mogelijk getuigen.

3.2 Verplichte bronnen

Literatuur

Over de periode van WOII zijn zeer veel boeken en tijdschriften verschenen van zeer uiteenlopende status, kwaliteit en nauwkeurigheid. Bij het bronnenonderzoek worden op basis van literatuuronderzoek de oorlogshandelingen die relevant zijn voor de mogelijke aanwezigheid van CE in het onderzoeksgebied in kaart gebracht. Deze informatie wordt verwerkt in de historische context.

Gemeente- en Streekarchieven

Bij het raadplegen van het gemeentearchief worden ten minste de stukken van de Luchtbeschermingsdienst, de stukken over aangetroffen/geruimde CE en de oorlogsschaderapporten in de gemeente geraadpleegd. Indien deze stukken niet aanwezig zijn, wordt dit vermeld in de rapportage. Indien er indicaties zijn voor de aanwezigheid van CE wordt in het gemeentearchief voorts gezocht naar gegevens over relevante naoorlogse ontwikkelingen (contra indicaties), tenzij andere bronnen hierover reeds voldoende informatie hebben opgeleverd. Indien deze gegevens niet aanwezig zijn, wordt dit vermeld in de rapportage.

Archief Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

In 1971 heeft het EODD van het Ministerie van Defensie de taak voor het ruimen van aangetroffen conventionele explosieven van de Hulpverleningsdienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken overgenomen. Vanaf die tijd zijn alle meldingen (MORA's) van aangetroffen conventionele explosieven vrij nauwgezet bijgehouden Ook beheert de EODD een overzicht van zowel Duitse als Geallieerde mijnenveldkaarten.

Luchtfotocollecties (Nederland)

In Nederland zijn twee archieven die samen een vrij complete collectie beheren van relevante luchtfoto's die tijdens en vooral in de nadagen van WOII zijn gemaakt door zowel de Britse als Amerikaanse luchtmacht. Een deel van deze luchtfotocollectie bevindt zich in de Speciale Collecties, Bibliotheek Wageningen UR te Wageningen. Het andere deel bevindt zich in de collectie van het Kadaster Geo-informatie te Zwolle.
Bij de selectie van luchtfoto's wordt onder andere gekeken naar de opnamedatum in relatie tot oorlogshandelingen. De geselecteerde luchtfoto's worden geïnterpreteerd op schade aan het landschap als gevolg van oorlogshandelingen en de aanwezigheid van militaire werken. De interpretatie van luchtfoto's geschiedt door een deskundige met ervaring in de interpretatie van luchtfoto's uit het tijdvak 1940-1945.

3.3 Optionele bronnen

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)
Het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) te 's-Gravenhage beheert een documentatieverzameling van bijna 2500 meter. Hierin bevinden zich onder meer gevechtsrapporten over de meidagen van 1940. Ook Duitse aanvalsplannen vallen onder deze collectie. Daarnaast beheert zij ook een omvangrijke collectie staf- en inlichtingenkaarten van het verzet uit de Tweede Wereldoorlog.

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)
De geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederland is vastgelegd in circa vierhonderd archieven die bij het NIOD in Amsterdam ingezien kunnen worden. Op de website zijn de archieven beschreven van onder andere het Duitse bezettingsbestuur, ministeries in Den Haag en Londen, verzetsgroepen, joodse en nationaal-socialistische organisaties en gevangenkampen.

Buitenlandse archieven Algemeen
Naast de reeds genoemde Nederlandse archieven zijn ook in het buitenland diverse archieven welke mogelijk beschikken over informatie die ondersteunend kan zijn voor het vooronderzoek. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld:

- The National Archives (Londen, Engeland);
- Bundesarchiv-Militärarchiv (Freiburg, Duitsland);
- The National Archives (Washington DC, Verenigde Staten).

Getuigenverklaringen
Getuigenverklaringen zijn verklaringen van bewoners die tijdens en/of na WOII bekend zijn met en/of wonen in de directe omgeving van het onderzoeksgebied.

Historische- en heemkunde verenigingen
Historische- en heemkundige verenigingen beschikken met regelmaat over omgevingsspecifieke informatie aangaande WOII.

4. PROBLEEMINVENTARISATIE

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de informatie die is verzameld ten aanzien van de op het onderzoeksgebied betrekking hebbende historische gebeurtenissen. In dit hoofdstuk wordt een zo compleet mogelijk beeld geschetst van de zaken die zich in- of rondom het projectgebied hebben afgespeeld. Bovendien vormt deze inventarisatie van historisch feitenmateriaal de basis voor de eventuele probleemanalyse. Er wordt getracht dit historisch feitenmateriaal aan de hand van een tweede bron (niet zijnde literatuur) te verifiëren.

4.2 Algemene historische context

Geldermalsen is gesitueerd in de westelijke uithoek van de provincie Gelderland en bevindt zich centraal in het deel van de streek de Betuwe dat de Tielerwaard genoemd wordt. De gehele noordzijde van Geldermalsen grenst aan de rivier de Linge; op de andere oever bevinden zich de kleinere dorpen Tricht en Buurmalsen.[4] In het zuiden grenst Geldermalsen aan het dorp Meteren. Het bestaan van de huidige plaats Geldermalsen wordt voor het eerst gesuggereerd in een oorkonde van 12 augustus 850. Daarin wordt gesproken over Uberan Malsna (later Boven-Malsen/Malsen Superior genoemd), waarmee het tegenwoordige Buurmalsen wordt bedoeld. Dit veronderstelt echter tegelijkertijd de aanwezigheid van een Malsen Inferior of Nedermalsen (ten zuiden van de Linge).[5]
Uit archieven blijkt dat er reeds in het jaar 1096 sprake was van een burcht in Geldermalsen. Later zou zij de naam "Ravesteyn" (Rave(n)stein) krijgen. In 1741 werd het kasteel beschreven als een door grachten omringd adellijk huis met twee hoge trapgevels, een lage vierkante toren met een voormuur en een Valbrug. In 1828 liet de toenmalige eigenaar en bewoner Edmond Willem van Dam van Isselt de oorspronkelijke behuizing ingrijpend vernieuwen. Later werd het huis "Groot Ravenstein" genoemd, in tegenstelling tot "Klein Ravenstein" in Buurmalsen. Op 4 april 1916 werd het publiek verkocht en kort daarna gesloopt. Het kasteel stond in het gebied wat nu wordt omschreven als Zwarte Kamp.[6]
In Geldermalsen bevindt zich sinds 1868 een NS-station. Het station is gelegen aan de spoorlijn Utrecht - 's-Hertogenbosch en de Betuwelijn, die van Elst naar Dordrecht loopt. In de toekomst zal het station worden aangesloten op het Randstadspoor.[7]

<u>Geldermalsen in mei 1940</u>
De waterstand van de Linge eind 1939 was extreem hoog wat niet mee hielp bij het bouwen van verschillende stellingen. De huisvesting en inkwartiering van een groot aantal soldaten baarde de gemeente Geldermalsen nogal wat zorgen.[8] In en om Geldermalsen lagen de eenheden van de 116e Batterij luchtdoelartillerie en de manschappen van 94e peloton Luchtdoelmitrailleurs. Die laatste eenheid had zich ingegraven bij de spoorbrug over de Linge. Als men plotseling op 12 mei 1940 het bericht krijgt dat heel Geldermalsen moet evacueren, is de nieuwe brug over de Linge nog niet klaar. Dit betekende dat een deel van de bewoners over de oude brug weg trekt richting Gouda. Na één nacht moeten de meeste van hen weer vertrekken en velen komen in Leiderdorp en Alphen a/d Rijn terecht. Op 15 mei keren de bewoners weer terug naar Geldermalsen.

<u>Bombardementen en luchtaanvallen</u>
Als de verdere oorlogsjaren verlopen krijgt Geldermalsen te maken met een aantal luchtaanvallen welke hoofdzakelijk gericht zijn op het spoorwegemplacement en de spoorburg.
Op 23 juni 1943 vallen er een aantal bommen in een weide aan de Zeekade.[9] Een jaar later, in de nacht van 23 mei 1944, vallen er een aantal bommen in het oostelijke gedeelte van Geldermalsen. Drie dagen later, op de 26^{e} , worden er een aantal fosforbommen afgeworpen waardoor brand ontstaat aan de Molenweg en de Rijksstraatweg. Elders in de omgeving worden nog meer

[4] Wikipedia Geldermalsen, *http://nl.wikipedia.org/wiki/Geldermalsen_(plaats)* (geraadpleegd 05-10-2010)
[5] Idem
[6] Idem
[7] Idem
[8] Historische Kring West Betuwe, *Spanning, zorgen en vreugde gemeente Geldermalsen* (Geldermalsen 1995)
[9] Gemeentearchief Geldermalsen 1925-1977, inventaris 1288 Luchtbeschermingsdienst

bommen aangetroffen, waaronder twee niet ontplofte brisantbommen. De volgende dag worden er nog twee staafbrandbommen aangetroffen.
Op 29 juli van datzelfde jaar wordt er op het spoorwegemplacement een trein beschoten. Op 17 augustus wordt de overkapping van het station doorzeefd en raken drie locomotieven beschadigd door beschietingen. Op 2 februari 1945 wordt opnieuw een aanval uitgevoerd op een trein bij het station. Eén van de aanvallende vliegtuigen wordt geraakt en stort neer bij Wadenoijen.

Eind van de oorlog - 1945
Er komen wel V1's over Geldermalsen heen, maar de twee die neerstorten komen buiten het dorp terecht. Op 17 april 1945 wordt door de Duitsers de spoorbrug opgeblazen evenals het spoorviaduct aan de Tunnelweg. Ook de Julianabrug wordt opgeblazen zodat er vanuit de omgeving er geen enkel verkeer meer mogelijk is naar het noorden van het land. Grondgevechten vinden er niet plaats en na de Duitse overgave op 4 mei 1945 begint men met het ruimen van de restanten van de opgeblazen bruggen. De Julianabrug wordt tijdelijk vervangen door een noodbrug.

4.3 Verplichte bronnen

Literatuur
Op basis van literatuuronderzoek zijn de oorlogshandelingen geïnventariseerd die relevant zijn voor de mogelijke aanwezigheid van CE in het onderzoeksgebied.
Bevindingen: Er zijn verschillende boeken geraadpleegd die handelen over Geldermalsen in de Tweede Wereldoorlog. Samen bieden zij een breed inzicht in de oorlogshandelingen zoals zich die hebben voltrokken. Een samenvatting van de relevante oorlogshandelingen is gegeven in de "Algemene historische context" (paragraaf 4.2).

Gemeente- en Streekarchieven
Het onderzoeksgebied is gelegen binnen de grenzen van de gemeente Geldermalsen. Ten tijde van de Tweede Wereldoorlog was Geldermalsen een zelfstandige gemeente. Het archief van de gemeente Geldermalsen is ondergebracht binnen de collectie van het Regionaal Archief Rivierenland te Tiel. In dit archief zijn de stukken van de Luchtbeschermingsdienst, aangetroffen CE en de oorlogsschaderapporten geraadpleegd. Tevens is in het archief gezocht naar relevante naoorlogse ontwikkelingen.
Bevindingen: Het Regionaal Archief Rivierenland beschikt niet over diverse archiefstukken die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van CE in en rond de gemeente. Een weergave van de relevante informatie uit de geraadpleegde archieven is opgenomen in bijlage 2.

Archief EODD MORA's
Bij de EODD te Culemborg zijn de MORA's (Melding Opdracht Ruimrapportage Afdoening) van het onderzoeksgebied opgevraagd en ontvangen.
Bevindingen: Een overzicht van de opgevraagde MORA's in het archief van de EODD is opgenomen in bijlage 3 van deze rapportage.

Archief EODD Mijnenveldkaarten
Er is een bezoek gebracht aan het archief van de EODD, waar ook Mijnenkaarten bewaard worden. Dit archief bevindt zich tevens bij de EODD in Culemborg.
Bevindingen: Van het onderzoeksgebied zijn geen mijnenveldkaarten aangetroffen in het archief van de EODD.

Luchtfotocollecties (Nederland)
Op basis van overzichten van de beide archieven in Zwolle en Wageningen hebben we vast kunnen stellen dat alleen het Kadaster Geo-informatie, Zwolle luchtfoto's beheert die overeenkomen met het onderzoeksgebied.
Bevindingen: Tijdens het bezoek aan dit archief zijn 2 bruikbare luchtfoto's van het onderzoeksgebied aangetroffen. Deze foto's zijn opgenomen in bijlage 5.

4.4 Optionele bronnen

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)
Voor dit vooronderzoek is dit archief niet geraadpleegd, omdat ons eigen archief en de overige geraadpleegde bronnen voldoende informatie bevatten welke betrekking heeft op het onderzoeksgebied. Wel is op de website van het NIMH het zogenaamde Verliesregister 1939-1945 geraadpleegd. Deze lijst bevat een overzicht van gecrashte vliegtuigen in het Nederlandse luchtruim in bovengenoemd tijdvak.
Bevindingen: In het Verliesregister 1939-1945 hebben wij geen meldingen van gecrashte vliegtuigen gevonden in het onderzoeksgebied.

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)
In dit vooronderzoek zijn geen documenten uit dit archief opgenomen, omdat de informatie die zich bevindt in ons eigen archief en de overige geraadpleegde bronnen voldoende met het archief NIOD overeenkomstige gegevens bevatten welke betrekking hebben op het onderzoeksgebied.

Buitenlandse archieven
Met uitzondering van The National Archives in Londen zijn deze buitenlandse archieven niet geraadpleegd. Dit omdat het verkregen feitenmateriaal reeds met meerdere bronnen afdoende is onderbouwd. Voor dit vooronderzoek hebben wij War Diaries ingezien afkomstig uit The National Archives in Londen. Deze gevechtsverslagen geven een overzicht van de activiteiten van diverse Britse gevechtseenheden die in (de directe nabijheid van) het onderzoeksgebied aanwezig zijn geweest.
Bevindingen: In het archief zijn geen gevechtsrapporten (War Diaries) gevonden van eenheden die actief zijn geweest in het onderzoeksgebied.

Getuigenverklaringen
Motivatie: Voor dit vooronderzoek hebben wij ervoor gekozen om geen getuigenverklaringen op te nemen omdat deze verklaringen doorgaans geen betrouwbare informatie opleveren. Dit zoals overeengekomen met opdrachtgever.

Historische- en heemkunde verenigingen
In het kader van dit vooronderzoek hebben wij contact gezocht met de Historische Kring West Betuwe.
Bevindingen: Via de Historische Kring West Brabant hebben wij een boekje ontvangen over de Tweede Wereldoorlog. Het boekje met de naam "*Spanning, zorgen en vreugde…..,"* hebben wij verwerkt in dit rapport.

Overige, Stafkaarten
Voor dit vooronderzoek hebben wij gebruik gemaakt van de relevante stafkaart aanwezig in ons Bodac archief. De omschrijving en een afdruk van de stafkaart die betrekking heeft op het onderzoeksgebied is aanwezig in bijlage 4 van dit vooronderzoek.
Bevindingen: Van het onderzoeksgebied is een stafkaart uit de periode 1940-1945 aangetroffen.

4.5 Conclusie Probleeminventarisatie

Uit de probleeminventarisatie is gebleken dat op basis van de MORA's en de historische luchtfoto's aanwijzingen zijn gevonden dat zich in de omgeving van het onderzoeksgebied oorlogshandelingen hebben voorgedaan. Samenvattend kan worden gesteld dat voldoende geschikt feitenmateriaal is verzameld om een probleemanalyse te adviseren.

4.6 Leemte in kennis

Het verzamelde feitenmateriaal uit geraadpleegde bronnen wordt op basis van de kennis, ervaring en deskundigheid van de bij dit vooronderzoek betrokken personen betrouwbaar geacht. Het is uiteraard altijd mogelijk dat bepaalde oorlogshandelingen niet zijn beschreven, gearchiveerd of in de tijd verloren zijn gegaan waardoor deze in het heden niet als feitenmateriaal terug te vinden zijn.

4.7 Advies

Op basis van dit onderzoek wordt geadviseerd om de probleemanalyse van het onderzoeksgebied uit te laten voeren voor het gehele onderzoeksgebied bedrijventerrein Lingewaarden te Geldermalsen.

5. PROBLEEMANALYSE

5.1 Inleiding

De uitgevoerde probleeminventarisatie is gecontroleerd op volledigheid en akkoord bevonden. Naast deze rapportage zijn, voor zover bij ons bekend geen eerdere vooronderzoeken (geheel of gedeeltelijk) uitgevoerd. Binnen het onderzoeksgebied hebben voor zover verondersteld vanuit de uitgevoerde probleeminventarisatie diverse gevechtshandelingen plaatsgevonden. Deze gevechtshandelingen hebben mogelijk geresulteerd in het achterblijven van conventionele explosieven in de bodem binnen de projectgebied en de directe omgeving (onderzoeksgebied). Per bron zal onderstaand een analyse van het verkregen feitenmateriaal plaatsvinden.

5.2 Analyse verplichte bronnen

Literatuur

De geanalyseerde literatuur geeft aan dat er zich in de gemeente Geldermalsen oorlogshandelingen hebben voorgedaan, echter deze vallen alle buiten het onderzoeksgebied.
Uitkomst: Uit het via literatuur verzamelde relevante feitenmateriaal kan worden geconcludeerd dat de Duitsers aan het einde van de Tweede Wereldoorlog springstof hebben gebruikt om de Prinses Julianabrug te Geldermalsen op te blazen.

Gemeentearchief

De archiefstukken van de gemeente Geldermalsen zijn in het Regionaal Archief Rivierenland te Tiel geraadpleegd.
Uitkomst: Uit de geïnventariseerde stukken zijn aanwijzingen gevonden dat de Prinses Julianabrug door de Duitsers aan het einde van de Tweede Wereldoorlog is opgeblazen door middel van springstof.

Archief EODD MORA's

Bij het archief van de EODD zijn alle MORA's van de plaats Geldermalsen opgevraagd. Vervolgens zijn deze stuk voor stuk bekijken om te zien welke MORA's binnen het onderzoekgebied vallen.
Uitkomst: Op basis van het overzicht MORA's kan worden gesteld dat 2 MORA's binnen het onderzoeksgebied vallen. Bij navraag is gebleken dat één MORA het aantreffen van schroot betreft. Deze MORA wijst dus niet op de aanwezigheid van een conventioneel explosief. De MORA die overblijft is gearceerd weergegeven in de lijst in bijlage 1 van dit rapport. De opgave is niet uitputtend maar geeft een aanname weer van mogelijk aan te treffen CE aan de hand van uitgevoerde oorlogshandelingen.

Archief EODD Mijnenveldkaarten

Van de onderzoekslocatie zijn geen Mijnenkaarten aanwezig.
Uitkomst: Geen gegevens aanwezig.

Luchtfotocollecties (Nederland)

Alleen luchtfoto's waarvan de relevantie door plaats en duidelijkheid vast is komen te staan zijn verwerkt in deze rapportage. De luchtfoto's zijn door onze deskundige op het gebied van luchtfoto-interpretatie WOII geïnterpreteerd.
Uitkomst: Op de luchtfoto's zijn diverse oorlogshandelingen te onderscheiden welke in onderstaande tabel en op de CE Bodembelastingkaart (bijlage 5) zijn weergegeven.
De aanwezigheid van stellingen is een indicatie voor de mogelijke aanwezigheid van explosieven in het onderzoeksgebied. Vanwege het ontbreken van nadere gegevens omtrent deze stellingen kan echter geen specificatie worden gegeven van de vermoede CE.

Inv. nummer	Herkomst*	Zichtbare oorlogshandeling	Datum
3165	Kadaster Geo-informatie, Zwolle	diverse stellingen en putten	29-11-1944
4139	Kadaster Geo-informatie, Zwolle	diverse stellingen en putten	23-04-1945

Tabel: luchtfoto's

5.3 Analyse optionele bronnen

The National Archives (Londen)
Uitkomst: Van de onderzoekslocatie zijn geen War Diaries aanwezig.

Overige, Stafkaarten
Voor dit onderzoek hebben wij geallieerde stafkaarten uit de periode 1940-1945 opgevraagd van het te onderzoeken gebied.
Uitkomst: op deze stafkaarten zijn geen aanwijzingen gevonden die wijzen op de mogelijk aanwezigheid van conventionele explosieven binnen het te onderzoeken gebied.

5.4 Classificatie verdacht / niet verdacht

In een vooronderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven kan het onderzoeksgebied worden gekwalificeerd als:

"niet verdacht"
Het onderzochte gebied is: "niet verdacht", naar aanwijzingen dat er in en op het onderzochte gebied en de (directe) omgeving niet tot nauwelijks oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden.

"verdacht"
Het onderzochte gebied is: "verdacht", naar feitenmateriaal dat er in en op het onderzochte gebied en de (directe) omgeving oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden. De aanwijzingen zijn afkomstig van gegevens verkregen via archieven, gegevens verkregen uit literatuur en soms luchtfoto's van het onderzoeksgebied.

Het onderzoeksgebied kwalificeren wij op basis van geïnventariseerd en geanalyseerd feitenmateriaal en conform het Besluit van 7 september 2009, houdende de regels met betrekking tot bijdragen aan gemeenten ter zake van de kosten voor opsporing en/of ruiming van als gevolg van de Tweede Wereldoorlog achtergebleven conventionele explosieven (Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming Conventionele Explosieven Tweede Wereldoorlog 2009) als: "**NIET VERDACHT**" van de aanwezigheid van conventionele explosieven.

5.5 Aan te treffen CE

Op basis van het geanalyseerd feitenmateriaal kunnen de navolgende soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van conventionele explosieven voorkomen in het onderzoeksgebied. Onderstaande opgave is niet uitputtend maar geeft een aanname weer van mogelijk aan te treffen conventionele explosieven aan de hand van uitgevoerde oorlogshandelingen. Er zijn geen gegevens bekend waaruit kan worden afgeleid dat één van onderstaande conventionele explosieven niet is ingezet tijdens de gevechtshandelingen in de omgeving van het onderzoeksgebied.

Soort explosief	Verwachte Verschijningsvorm	Verwachte Hoeveelheid	Herkomst/ bron van het feitenmateriaal*	
			Bron 1	Bron 2
Klein kaliber munitie	Verschoten, achtergelaten, gedumpt	Geen	-	-
Hand en geweergranaten	Geworpen, verschoten	Geen	-	-
Granaatwerpers	Verschoten, achtergelaten	Geen	-	-
Geschutsmunitie	Verschoten, achtergelaten	Geen	-	-
Raketten tot 2.35 inch	Verschoten	Geen	-	-
Mijnen(velden)	Gelegd, achtergelaten, gedumpt	Geen	-	-
Afwerpmunitie, vliegtuigbommen t/m 1000 Lbs GP	Afgeworpen	Geen	-	-
Vuurwapens	Achtergelaten, gedumpt	Geen	-	-

* L= Literatuur, M= MORA, Lu= Luchtfoto, enz.

5.6 Veiligheidsstraal/ schervengevarenzone vermoede CE

Het vaststellen van de veiligheidsstraal vindt plaats op basis van de vermoedelijke soort en ligging van het conventioneel explosief gedurende de opsporing en ruiming. Bepalend hierbij is het soort conventioneel explosief in relatie tot de diepteligging ten opzichte van het maaiveld.

3340. De schervengevarenzone

3341. Buiten het gedeeltelijk te ontruimen gebied ligt nog een uitgestrekt gebied waar men gevaar loopt bij een eventuele explosie door scherven, glasscherven of rondvliegend puin te worden getroffen. De grootte van dat gebied is sterk afhankelijk van de windrichting, de windkracht en de afscherming door de omliggende bebouwing. Binnen de schervengevarenzone mogen zich geen personen of levende have onbeschermd in de open lucht bevinden, terwijl ramen en deuren moeten worden geopend.

3342. Voor de grootte van het gebied kan, indien er sprake is van open terrein, de volgende tabel als richtlijnen dienen[1]). De commandant van de explosieven-opruimploeg moet, indien de plaatselijke omstandigheden hiertoe nopen, de in de tabel gegeven afstanden aanpassen.

Gewicht in kg van een GP-bom	Explosieve inhoud in kg	Stralen in meters van de cirkels rondom een explosief, waar maatregelen moeten worden genomen in verband met mogelijke scherfwerking
50	25	125 [2])
250	125	275 [2])
500	250	400 [2])
1000	500	500 [2])
1500	750	750 [2])
meer dan 1500	meer dan 750	1200 [2])

3350. Het te ontruimen gebied bij onderwaterexplosies

Een onderwaterexplosie kan tot op aanzienlijke afstanden lichamelijk letsel toebrengen aan badgasten en duikers. Men raadplege daarvoor – als richtlijn – de volgende tabel.[1])

1) Zie ook punt 3318.
2) Afstand, waarop ramen van gemiddelde afmetingen heel blijven.

3-6

Afbeelding: Tabel afkomstig uit voorschrift VGVK 19 (pagina 3-6).

Toelichting veiligheidsstraal bij ingedrongen ligging:
Een explosief wordt als ingedrongen beschouwd als het niveau van het maaiveld in relatie tot de ligging van het explosief minimaal 10 maal het kaliber (doorsnede) bedraagt. Bij een ingedrongen ligging kunnen kleinere veiligheidsstralen worden gehanteerd (nadere uitwerking in de uitvoeringsfase van een project conform voorschrift van de krijgsmacht VGVK-19). De VGVK-19 wordt door de civiele sector gehanteerd als uitgangspunt en geldende richtlijn.

Ter informatie: Door het Ministerie van Defensie wordt de MP 40-45 naast het VGVK-19 gehanteerd.

Tijdens de opsporingswerkzaamheden (detectie) wordt het conventioneel explosief niet beroerd en kan worden gewerkt met de minimale veiligheidsafstanden. Hierbij moet worden gerekend met een vrije straal van circa 50 m1 rondom het werkgebied. Indien tijdens de opsporingswerkzaamheden beschermende maatregelen worden getroffen kan de veiligheidsstraal aanzienlijk worden teruggebracht. De specifieke situatie in het veld en een afweging in de kosten en baten zullen bepalend zijn voor de te treffen beschermende maatregelen.

De veiligheidsstraal moet worden gehanteerd zodra handelingen aan het conventioneel explosief worden verricht. Wordt er tijdens de uitvoeringsfase fysiek een blindganger aangetroffen, dan dienen de daartoe geldende veiligheidsstralen te worden vastgesteld op basis van het aangetroffen conventioneel explosief.

5.7 Afbakening verdachte gebied

Ondanks enkele op de luchtfoto's waarneembare stellingen, de aangetroffen MORA ten zuiden van het projectgebied en de tot ontploffing gebrachte verkeersbrug moet het gebied waarop dit vooronderzoek zich richt worden geclassificeerd als niet verdacht van de aanwezigheid van conventionele explosieven. De afbakening van het projectgebied in horizontale en verticale zin is hierbij gebaseerd op het risico van de aanwezigheid van CE.

Horizontale afbakening

De horizontale afbakening van het verdachte gebied is weergegeven op de CE Bodembelastingkaart in bijlage 6.

Verticale afbakening

Onderstaand is weergegeven de indicatieve verticale afbakening van het verdachte deel van het projectgebied.

Soort explosief	Verwachte Verschijningsvorm	Verwachte Hoeveelheid	Maximale indicatieve diepteligging CE in meters uitgaande van hoogte maaiveld t.t. van WOII**	
			Zand	Klei
Klein kaliber munitie	Verschoten, achtergelaten, gedumpt	Geen	1 m*	1 m*
Hand en geweergranaten	Geworpen/verschoten	Geen	1 m*	1 m*
Granaatwerpers	Verschoten, achtergelaten	Gen	1 m*	1 m*
Geschutsmunitie (incl. mortiergranaten)	Verschoten, achtergelaten	Geen	1,50 m	2,5 m
Raketten tot 2.35 inch	Verschoten	Geen	3 m	5 m
Mijnen(velden)	Gelegd, achtergelaten, gedumpt	Geen	1 m*	1 m*
Afwerpmunitie, vliegtuigbommen t/m 1000 Lbs GP	Afgeworpen	Geen	6 m***	7,50 m***
Vuurwapens	Achtergelaten, gedumpt	Geen	1 m*	1 m*

* Er dient een minimale onderzoeksdiepte van 1 meter aangehouden te worden omdat rekening moet worden gehouden met de vermenging in de leeflaag door grondbewerkingen.

** Afwijkingen t.o.v. bovengenoemde tabel zijn mogelijk indien er zich ten tijde van WOII op de locatie bijvoorbeeld waterpartijen, schuttersputten, loopgraven, kraters, watergangen, ed. hebben bevonden.

*** GP zijnde voor algemeen gebruik, andere types en gewichten aan bommen kunnen dieper worden aangetroffen.

5.8 Risicoanalyse

Tijdens het uitvoeren van de voorgenomen (grond)werkzaamheden is het niet aannemelijk dat er conventionele explosieven kunnen worden aangetroffen.

Op de luchtfoto's zijn echter enkele stellingen zichtbaar in het projectgebied. De aanwezigheid van stellingen is een indicatie voor de mogelijke aanwezigheid van explosieven in het onderzoeksgebied. Vanwege het ontbreken van nadere gegevens omtrent deze stellingen kan echter geen specificatie worden gegeven van de vermoede CE. Deze stellingen zijn op zich dan ook geen reden om het projectgebied te classificeren als zijnde verdacht van de aanwezigheid van conventionele explosieven. Echter, vanwege deze stellingen is de aanwezigheid van conventionele explosieven op dit gedeelte van het projectgebied ook weer niet geheel uit te sluiten. Vandaar dat dit gedeelte van het projectgebied door ons wordt geclassificeerd als **risicogebied**.

Het ongewild in werking treden van een dergelijk conventioneel explosief kan persoonlijk letsel en materiële en financiële schade veroorzaken voor betrokken werknemers en de (directe) omgeving. Door de toekomstige bestemming van de projectgebied waarop dit vooronderzoek betrekking heeft is het noodzakelijk dat het gebied vrij van conventionele explosieven wordt opgeleverd.

Door toevoeging van initiatie energie kan de explosieve stof in een munitieartikel tot uitwerking (detonatie) komen. De initiatie kan plaatsvinden door: stoot, schok, warmte en straling. De kans op het onbedoeld in werking treden van een conventioneel explosief in het onderzoeksgebied zou kunnen worden weggenomen door de kans op stoot- en/of schokinitiatie uit te sluiten. Dit is mogelijk door voorafgaand werkzaamheden uit te voeren die leiden tot het opsporen en veiligstellen van mogelijk aanwezige conventionele explosieven.

Daar waar enkel graafwerkzaamheden plaatsvinden binnen de contouren van reeds naoorlogs vergraven tracés van bijvoorbeeld wegcunetten en rioleringssleuven kan redelijkerwijs worden aangenomen dat conventionele explosieven reeds destijds zijn opgemerkt en weggenomen. Deze aanname is echter geen wetmatigheid en het besluit om explosievenonderzoek om deze reden achterwege te laten is dan ook altijd een afweging die door de verantwoordelijke persoon, bij voorkeur bijgestaan door een terzake deskundige gemaakt dient te worden.

De aangegeven indicatieve diepteligging van CE ten opzichte van het maaiveld ten tijde van WOII dient in de praktijk door een terzake deskundige getoetst te worden teneinde de dikte van de verdachte bodemlaag waarin zich mogelijk CE bevinden definitief vast te stellen. De diepteligging van CE is naast van de grondslag tevens sterk afhankelijk van diverse andere factoren zoals bijvoorbeeld ophoging/ verlaging, niveauverschillen (bv. kraters), verhardingen, grondwaterstanden, bodemvochtigheid, vorst, begroeiing enz.

Indien de opdrachtgever besluit dit nader onderzoek naar de aanwezigheid van conventionele explosieven uit te laten voeren is het mogelijk om voorafgaand en/of bij het aantreffen van conventionele explosieven maatregelen te treffen om mogelijke schade aan de (directe) omgeving te beperken.

6. RAPPORTAGE BEVINDINGEN

6.1 Conclusie Probleemanalyse

Tijdens de probleeminventarisatie zijn er in de geraadpleegde literatuur, archieven en stafkaarten geen aanwijzingen gevonden die duiden op oorlogshandelingen binnen het projectgebied. Wel zijn op de luchtfoto's duidelijk stellingen en mangaten waarneembaar. Er is echter geen informatie beschikbaar die antwoord geeft op de vraag of deze stellingen ook daadwerkelijk in gebruik zijn geweest. De vraag of er geschut en munitie in de stellingen heeft gestaan dat mogelijk na de oorlog is achtergebleven blijft onbeantwoord.

Ook de aangetroffen fosforbom die door de EODD geruimd is 40 meter ten zuiden van het projectgebied zou mogelijk wijzen op oorlogshandelingen in de directe nabijheid van het projectgebied. Antwoord op de vraag hoe die fosforbom daar terecht is gekomen blijft door het gebrek aan andere bronnen (literatuur, archief en stafkaarten) onbeantwoord.

Vanwege het ontbreken van concrete informatie omtrent oorlogshandelingen binnen het onderzoeksgebied moet het totale onderzoeksgebied en daarmee het totale projectgebied waarop dit vooronderzoek betrekking heeft op basis van feitenmateriaal worden aangemerkt als: "NIET VERDACHT" van de aanwezigheid van conventionele explosieven.

Echter, vanwege de in het projectgebied aanwezige stellingen is de aanwezigheid van conventionele explosieven op dit gedeelte van het projectgebied ook weer niet geheel uit te sluiten. Vandaar dat dit gedeelte van het projectgebied door ons wordt geclassificeerd als **risicogebied**.

6.2 Leemte in kennis

Het verzamelde feitenmateriaal uit geraadpleegde bronnen wordt op basis van de kennis, ervaring en deskundigheid van de bij dit vooronderzoek betrokken personen betrouwbaar geacht. Het is uiteraard altijd mogelijk dat bepaalde oorlogshandelingen niet zijn beschreven, gearchiveerd of in de tijd verloren zijn gegaan, waardoor deze in het heden niet als feitenmateriaal terug te vinden zijn. Ondanks het feit dat er in de geraadpleegde literatuur en archieven geen aanwijzingen zijn gevonden voor oorlogshandelingen binnen het projectgebied, kan de aanwezigheid van CE in het projectgebied niet volledig worden uitgesloten, vanwege de op de luchtfoto's aangetroffen stellingen en de in het onderzoeksgebied gevonden fosforbom.

6.3 Advies

Bodac B.V. adviseert de opdrachtgever vóór aanvang van de voorgenomen (grond)werkzaamheden het **risicogebied** zoals aangegeven op de CE bodembelastingkaart te laten onderzoeken op de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven (door middel van oppervlakte detectie) en deze te laten verwijderen. De werkzaamheden lokaliseren, benaderen, identificeren en assisteren bij het ruimen van conventionele explosieven uit te laten voeren door een BRL OCE A en B gecertificeerd bedrijf.

Eventueel aanwezige opgevulde granaattrechters (of bomkraters) en andersoortige afgravingen zouden moeten worden gedetecteerd. Dit omdat zich daarin munitie en/of munitieresten kunnen bevinden.

Indien alleen grond wordt aangebracht, waarbij geen beroering of afgraving van de bodem plaatsvindt, kan worden overwogen om de bodem voorafgaand aan de (grond)werkzaamheden niet nader te onderzoeken op de aanwezigheid van conventionele explosieven. Bij aan- en afvoer van grond zal echter vaak gebruikt worden gemaakt van zware machines. De druk en trilling die door deze machines op de bovengrond wordt uitgeoefend kan mogelijk leiden tot het in werking treden van conventionele explosieven die (net) onder het maaiveld liggen.

Indien noodzakelijk en indien daartoe aanleiding is adviseren wij opdrachtgever voor uitvoering van het explosieven onderzoek nader onderzoek te doen inzake:

- fysisch bodemonderzoek;
- chemisch bodemonderzoek;
- asbestinventarisatie.

Het is aan te bevelen de hiervoor noodzakelijke veldwerkzaamheden uit te laten voeren onder begeleiding van een BRL OCE A en B gecertificeerd bedrijf.

6.4 Overleg met opdrachtgever

Uit overleg met opdrachtgever is gebleken dat het zuidoostelijke gedeelte van het door ons geclassificeerde risicogebied recentelijk reeds is gesaneerd tot 4m[1] minus maaiveld. Hierbij zijn geen conventionele explosieven aangetroffen. Het aan de noordzijde van de gesaneerde zone gelegen gebied wordt nu gebruikt als grondopslag.

Opdrachtgever merkt op dat het feit dat bij eerdere werkzaamheden in het risicogebied geen conventionele explosieven zijn aangetroffen de kans op de eventuele aanwezigheid van conventionele explosieven in de rest van het risicogebied aanzienlijk verkleint.

Mede gezien het ontbreken van concrete informatie omtrent oorlogshandelingen binnen het projectgebied is de kans op de aanwezigheid van conventionele explosieven in het risicogebied inderdaad erg klein. Deze aanname is echter geen wetmatigheid en het besluit om explosievenonderzoek om deze reden achterwege te laten is dan ook altijd een afweging die door de verantwoordelijke persoon, bij voorkeur bijgestaan door een terzake deskundige gemaakt dient te worden.

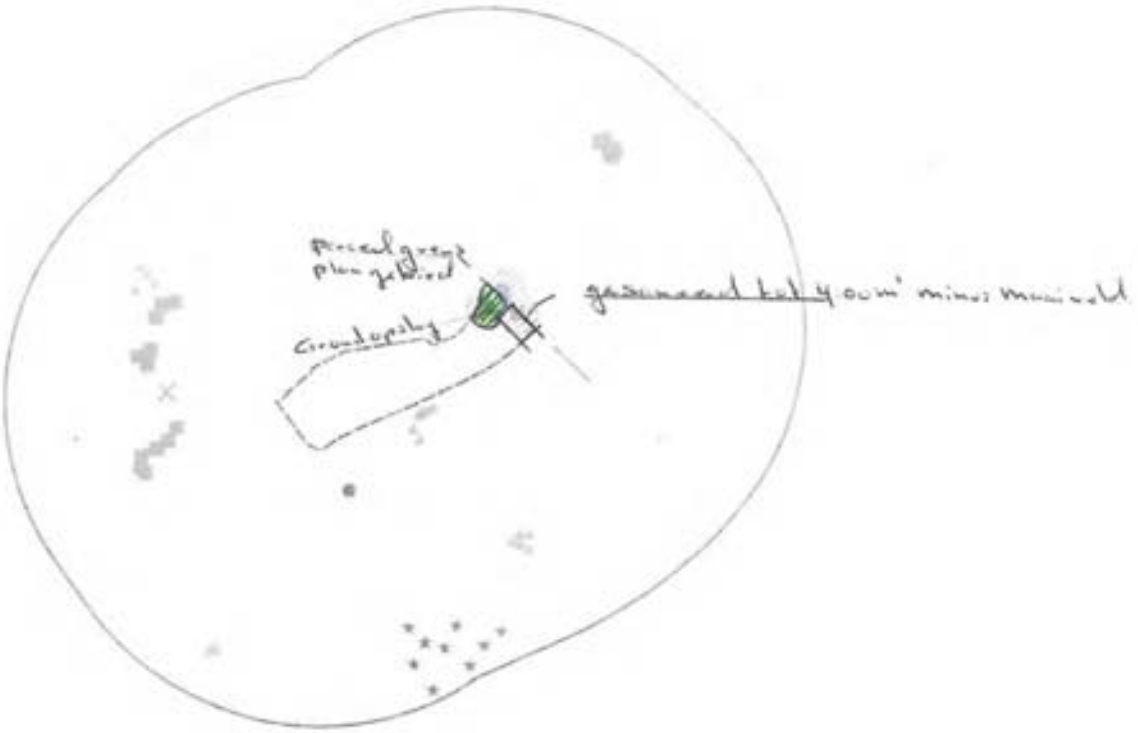

Afbeelding: reeds gesaneerde gedeelte van het risicogebied

Bijlagen

Bijlage 1. Lijst van afkortingen en specificaties

BRL	Beoordelingsrichtlijnen
OCE	Opsporen Conventionele Explosieven
CE	Conventionele Explosieven
EODD	Explosieven Opruimingsdienst Defensie
FLAK	Flugabwehrkanone (Luchtafweergeschut)
KLIC	Kabels Leidingen Informatie Centrum
UO	Uitvoeringsopdrachten
V&G-plan	Veiligheid en Gezondheidsplan (Uitvoeringsfase)
VCA**	Veiligheid Checklist Aannemers **
VEO	Vereniging voor Explosieven Opsporing
VGVK-19	Verzameling Gemeenschappelijke Verordeningen voor de Krijgsmacht nr. 19
WO	Werkopdracht

Bijlage 2. Weergave van relevante informatie uit archieven

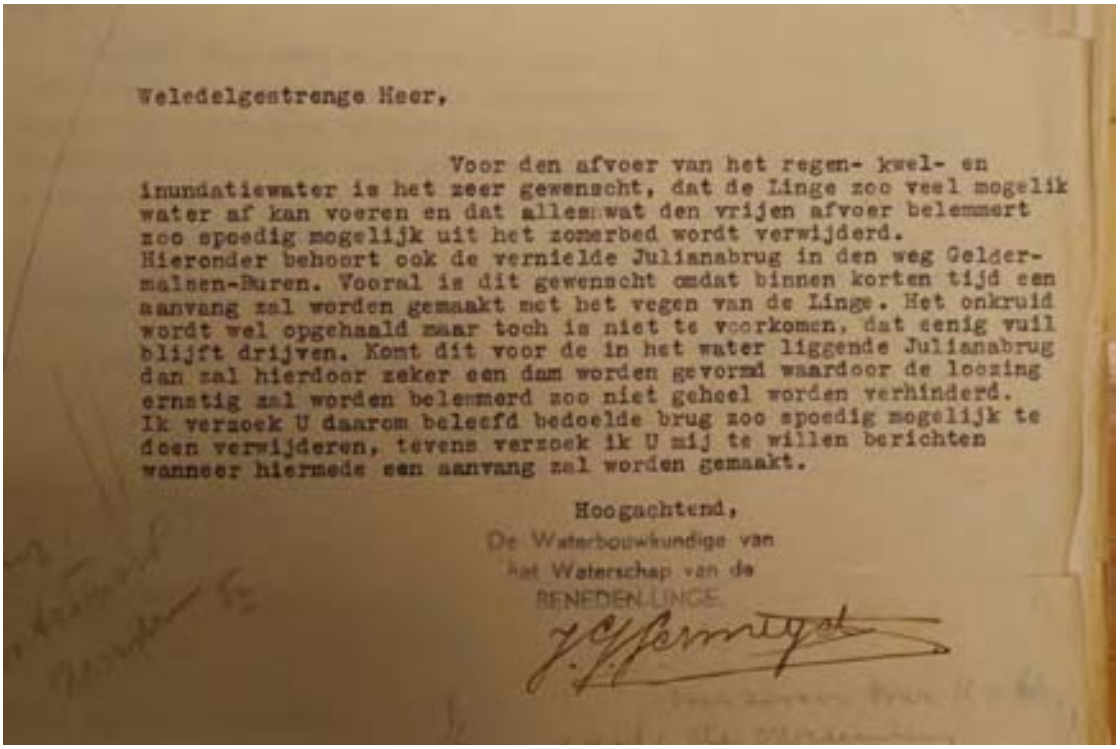

Weledelgestrenge Heer,

Voor den afvoer van het regen- kwel- en inundatiewater is het zeer gewenscht, dat de Linge zoo veel mogelik water af kan voeren en dat allesmwat den vrijen afvoer belemmert zoo spoedig mogelijk uit het zomerbed wordt verwijderd.
Hieronder behoort ook de vernielde Julianabrug in den weg Geldermalsen-Buren. Vooral is dit gewenscht omdat binnen korten tijd een aanvang zal worden gemaakt met het vegen van de Linge. Het onkruid wordt wel opgehaald maar toch is niet te voorkomen, dat eenig vuil blijft drijven. Komt dit voor de in het water liggende Julianabrug dan zal hierdoor zeker een dam worden gevormd waardoor de loozing ernstig zal worden belemmerd zoo niet geheel worden verhinderd.
Ik verzoek U daarom beleefd bedoelde brug zoo spoedig mogelijk te doen verwijderen, tevens verzoek ik U mij te willen berichten wanneer hiermede een aanvang zal worden gemaakt.

Hoogachtend,
De Waterbouwkundige van
het Waterschap van de
BENEDEN-LINGE

Afbeelding: Archief gemeente Geldermalsen 1925-1977 (inv.nr.1516). In dit stuk wordt melding gemaakt van het feit dat de Prinses Julianabrug (verkeersbrug) te Geldermalsen is opgeblazen door de Duitsers.

Bijlage 3. Uitgevoerde ruimopdrachten van CE door de EODD

Verklaring gebruikte afkortingen:
UO No. = uitvoeringsopdracht nummer
Datum = datum van bezoek EODD aan opgegeven locatie
Object = aangetroffen object op locatie
Locatie = locatie en/of adres van ligging mogelijk CE
Plaats = plaatsnaam
Gemeente = gemeentenaam

Verklaring afkortingen CE
Bgr = brisantgranaat
Hgr = handgranaat
KKM = klein kaliber munitie
Mgr = mortier granaat
Grnt = granaat
Pdr = ponder (Britse gewichtsaanduiding)

WO No.	Datum	Object	Locatie	Plaats	Gemeente
19712586	29-11-1971	1x Bgr 17pdr	Zandstraat 30	Opijnen	Geldermalsen
19721115	17-05-1972	Schroot	Lange Akker	Geldermalsen	Geldermalsen
19721148	23-05-1972	Niet meer aanwezig		Geldermalsen	Geldermalsen
19730668	02-04-1973	Schroot	In Boomgaard	Est	Geldermalsen
19731730	01-08-1973	1x Huls 75mm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19750565	14-03-1975	Granaat	in weiland Uilenburgsestraat	Ophemert	Geldermalsen
19753187	18-12-1975	20x KKm 1x Bg punt 20mm 1x Mgr 60mm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19760151	19-01-1976	Bolvormig voorwerp	Politiebureau	Est	Geldermalsen
19760291	16-02-1976	Mondingsvlam nabootser	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19762168	13-07-1976	1x Granaat	1e Tieflaarstraat	Geldermalsen	Geldermalsen
19762565	09-08-1976	1x Pantservuist	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19763063	18-09-1976	1x Granaat	Bommelsestraat 10	Geldermalsen	Geldermalsen
19763317	05-10-1976	50x KKm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19772186	29-06-1977	1x Mgr 2inch	Gasthuisstraat	Waardenburg	Geldermalsen
19772198	30-06-1977	8x Mgr 2inch	Voetbalveld	Varik	Geldermalsen
19772516	01-08-1977		Steenweg 4	Geldermalsen	Geldermalsen
19772791	18-08-1977	Schroot	Oude Hoevensenweg 4	Tricht	Geldermalsen
19773041	14-09-1977	1x Bgr 2cm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19773088	19-09-1977		Verkenning, Zoekactie	Eethen	Geldermalsen
19773133	22-09-1977	Niets aangetroffen	Zoekactie	Eethen	Geldermalsen
19790199	06-03-1979	1x oefenpatroon 10cm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19791562	11-06-1979	300xkkm 1x 5cm schroot	Lingedijk 30	Buurmalsen	Geldermalsen
19792623	19-09-1979	3x Bgr 2cm	Dorpsdijk 22	Rumpt	Geldermalsen
19793032	22-10-1979	3x 30mm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19800004	02-01-1980	1x ATBG Duits	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen

19801045	10-04-1980	Schroot	Havendijk 8	Geldermalsen	Geldermalsen
19810345	19-02-1981	1x 500lbs	Bouwland	Geldermalsen	Geldermalsen
19810662	25-03-1981	6c KKm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19812000	30-06-1981	2x restant bomstaart	Oude Hoevenseweg 4	Tricht	Geldermalsen
19813671	02-12-1981	X Bg Veld 6	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19831008	16-04-1983	Schroot	perceel Lingedijk 28a	Geldermalsen	Geldermalsen
19831510	23-05-1983	1x Hgr Mills 36	Karnebeek 12	Buurmalsen	Geldermalsen
19842614	06-08-1984	Diverse soorten munitie	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19850336	28-02-1985	1000x KKm 3x Magazijn 1x Bg 20mm 1x Pg 15mm 3x Hgr	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19851094	24-04-1985	Schroot	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19851284	05-05-1985	2x bg 20mm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19851453	14-05-1985	Diverse soorten munitie	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19852512	11-08-1985	1x Pbgr 2cm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19861065	24-04-1986	1x Bg 7 Veld	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19861787	04-06-1986	1x GwGr 27mm	Laageinde 102	Geldermalsen	Geldermalsen
19862086	25-06-1986	1x 25pdr rook leeg	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19862233	07-07-1986	6x ontsteker Nr31	hoek Achterweg/Hoogstraat	Beesd	Geldermalsen
19862733	16-08-1986	35x KKm 1x Hgr OH 1x Mgr 5cm 1x Bpg 3.7cm	Achterstraat 3a	Geldermalsen	Geldermalsen
19862921	02-09-1986	1x Mgr 60mm	Meersteeg	Geldermalsen	Geldermalsen
19863087	16-09-1986	1x Bgr 40mm	Achterstraat 3	Asch	Geldermalsen
19863765	06-11-1986	1x Mgr 2inch	Pr. Willem Alexanderstraat 22	Deil	Geldermalsen
19871460	29-05-1987	1x .50	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19872744	05-10-1987	1x punt 7,5cm	Groeneweg 34	Buurmalsen	Geldermalsen
19881050	20-04-1988	2x Hgr Mk2	Vuilstort	Geldermalsen	Geldermalsen
19881319	03-05-1988	1x Mgr 8cm 2x huls 40mm 2x Mgr 82cm leeg 2x Kkm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19881370	06-05-1988	1x .50	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19881443	11-05-1988		De Lei Regstraat	Geldermalsen	Geldermalsen
19881807	10-06-1988	1x Bgr 75mm	Politiebureau	Buren	Geldermalsen
19882374	11-08-1988	2x huls 105mm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19882664	07-09-1988	1x Hgr OH	Pr. Beatrixlaan 50	Geldermalsen	Geldermalsen
19882813	21-09-1988	2000xKKm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19882814	21-09-1988	Vuurwerk	Politiebureau	Buren	Geldermalsen
19883496	02-12-1988	20x KKm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19892126	10-07-1989		Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19892159	12-07-1989	Schroot	Polderdijk 28	Rumpt	Geldermalsen
19892168	13-07-1989	5x kkm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen

		110x grondkardoezen			
19892524	17-08-1989	40x KKm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19901506	05-06-1990	1x kkm 1x Gwr Gr 40mm	Haarstraat 3	Zoelmond	Geldermalsen
19902603	26-09-1990	Schroot	Lingedijk 1	Rhenoy	Geldermalsen
19902699	05-10-1990	1x Bg 7 veld	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19910201	31-01-1991	1x Mgr 5cm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19911372	05-06-1991	Schroot	v.d. Duijn v. Maasdamstraat 7	Geldermalsen	Geldermalsen
19912905	18-12-1991	Schroot	Bureau Meldingen EORC,	Geldermalsen	Geldermalsen
19922103	21-09-1992	1x Mgr 8cm	Op een erf	Geldermalsen	Geldermalsen
19941087	21-05-1994	1x restant lichtkogel	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19941208	02-06-1994	1x 30lbs fosfor	Badweg	Geldermalsen	Geldermalsen
19941821	30-08-1994	1x Raket 3.5inch	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
19950966	08-05-1995	1x Bgr 7.5cm 1x Mgr 5cm 1x Bgr 15mm	Dwarsstraat 18	Geldermalsen	Geldermalsen
19952098	27-09-1995	1x staartstuk mgr 3inch	Watermolenweg	Geldermalsen	Geldermalsen
19952544	17-11-1995	1x Bgr 17pdr	Waalbandijk 45	Ophemert	Geldermalsen
19960763	21-04-1996	1x 30lbs	Poppenbouwing	Geldermalsen	Geldermalsen
19971934	10-09-1997	1x Bgr 10cm	Achterseweg 5	Geldermalsen	Geldermalsen
19980281	19-02-1998	1x Bgr 7,5cm	Groeneweg 6	Buurmalsen	Geldermalsen
19982335	16-12-1998	Vervallen		Geldermalsen	Geldermalsen
19991291	15-07-1999	1x huls 20mm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
20011178	01-08-2001	Vooronderzoek Betuwelijn	Rijksweg 15 tussen km 50,2 en 50,3.	Geldermalsen	Geldermalsen
20011323	27-08-2001	1x Mgr 8cm	AVRI terrein, Meersteeg 15	Geldermalsen	Geldermalsen
20020330	21-03-2002	1x Bgr 8.8cm	de Crob	Haaften	Geldermalsen
20020775	21-05-2002	Schroot	Molenweg 3	Geldermalsen	Geldermalsen
20031425	12-09-2003	1x ontsteker 14 1x Bgr 2cm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
20040535	19-04-2004	40x Kkm 1x oefen Hgr	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
20041060	16-07-2004	1x tijdschokbuis No221	Anna Palownastraat 35	Geldermalsen	Geldermalsen
20051291	13-09-2005	1x Hgr Mills 36 2x KKm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
20060420	04-04-2006	400x KKm	Politiebureau	Geldermalsen	Geldermalsen
20071050	26-06-2007	Schroot	Badweg 23	Geldermalsen	Geldermalsen
20071826	28-11-2007	1x oefen A/T GwGrt No.94	Dwarsstraat 6	Geldermalsen	Geldermalsen

Bijlage 4. Geallieerde stafkaart

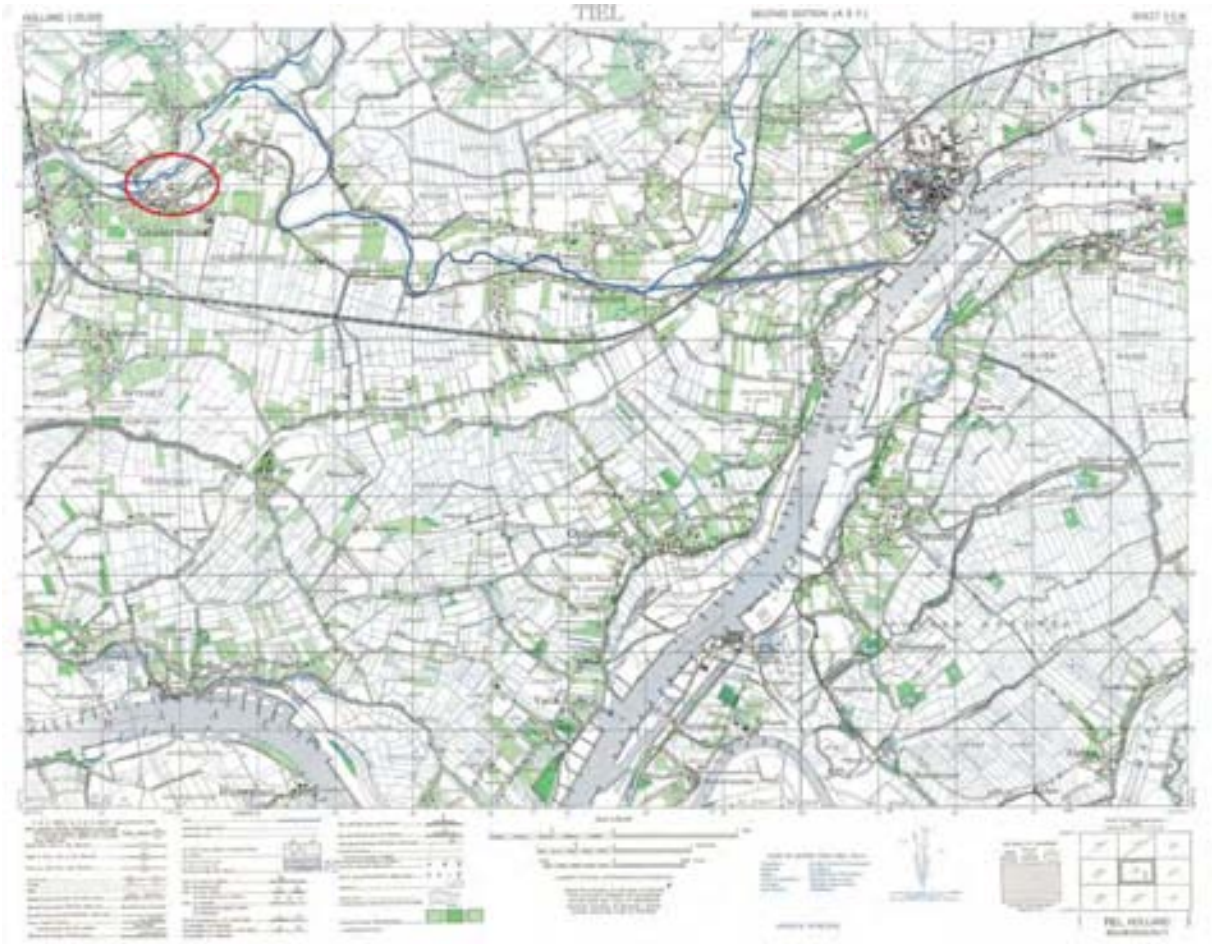

Afbeelding: geallieerde stafkaart Tiel. Het onderzoeksgebied bevindt zich in de rode circel.

Bijlage 5. Luchtfoto's

Afbeelding: Het projectgebied is met een rode cirkel aangegeven. De stellingen zijn gelegen binnen het oranje vierkant.

Herkomst: Kadaster Geo-informatie te Zwolle
Inventarisnummer: 3165
Datum: 29-11-1944
Opmerking: Diverse stellingen

Afbeelding: Het projectgebied is met een rode cirkel aangegeven. De stellingen zijn gelegen binnen het oranje vierkant.

Herkomst: Kadaster Geo-informatie te Zwolle
Inventarisnummer: 4139
Datum: 23-03-1945
Opmerking: Diverse stellingen

Bijlage 6. CE Bodembelastingkaart(en)

CE Bodembelastingkaart Lingewaarden, Geldermalsen

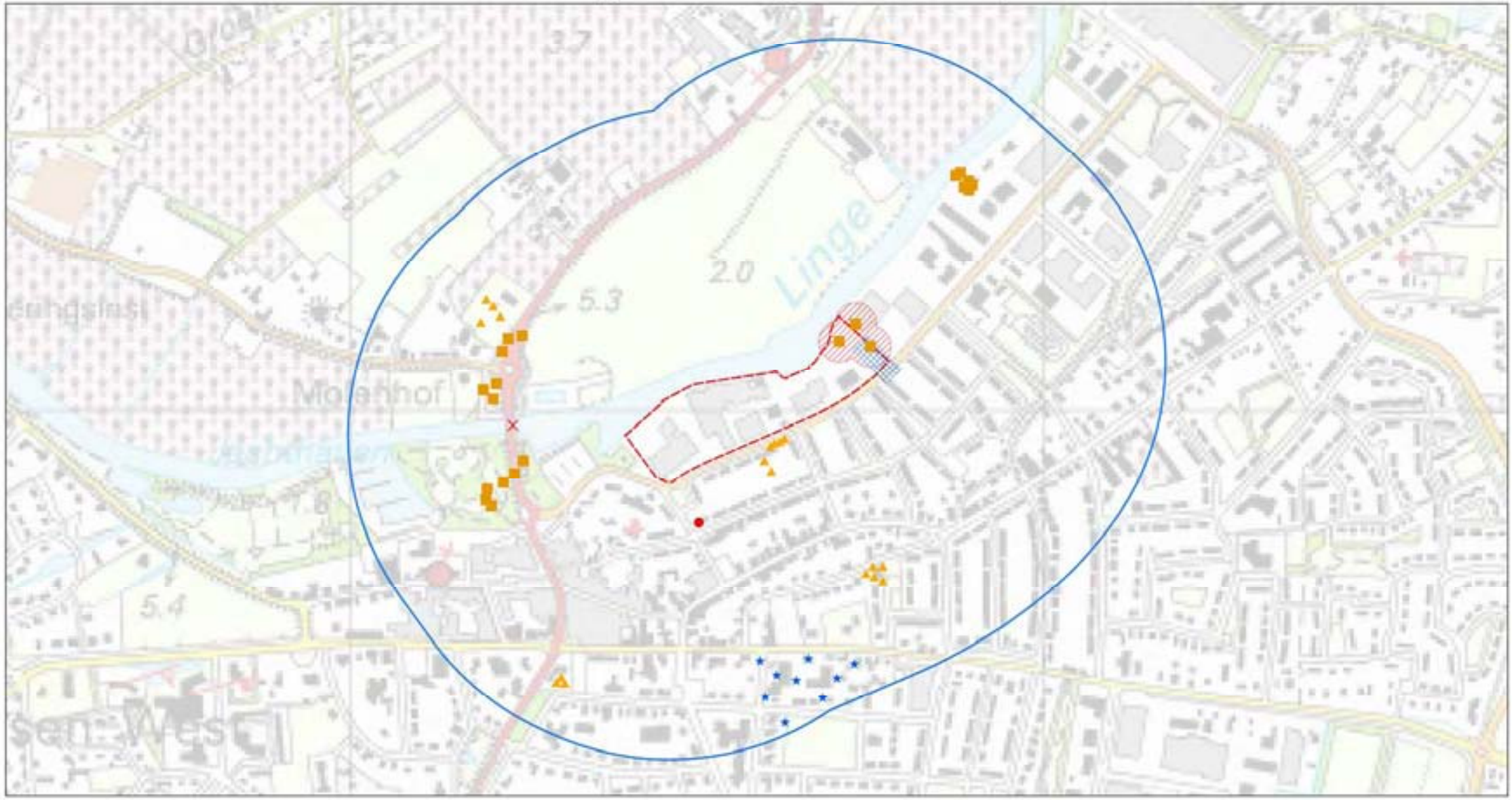

0 125 250 500 Meter

N

Legenda

- MORA (exacte locatie)
- Brug (gesprongen)
- Militaire opslag (voertuigen)
- Schutterput/mangat
- Stelling
- Reeds gesaneerd 4m minus maaiveld
- Risicogebied
- Projectgebied
- Onderzoeksgebied

Formaat: A2	Project:	CE bodembelastingkaart	Controle PL:	JR
Schaal: n.v.t.		Project Lingewaarden	Ze Controle:	PR
Getekend: JN		Gemeente Geldermalsen	Projectnr.	10038
Bestand: 10038/01	Opdrachtgever:	WDAdvising B.V.	Datum:	26-3-2013
Versie: definitief	Tekeningnr.:	10038/01/JN		

BODAC

Bodac B.V. Explosieven opsporingsbedrijf
Postbus 12 * 5480 AA Schijndel * Bezoekadres: Hermalen 7, Schijndel * www.bodac.nl
T. (073) 543 1010 * F. (073) 549 8360 * info@bodac.nl * K.v.K. Den Bosch 17138633
ING nr. 68.49.29.481 * IBAN: NL 46 INGB 0684 9294 81 * BIC: INGBNL2A * B.T.W. NL8102.72.763.B.01

Bijlage 7. Locatiespecifieke bodemkundige aspecten projectgebied

Afbeelding: Informatie over maaiveldhoogte t.o.v. NAP (Bron:TNO Dinoloket)

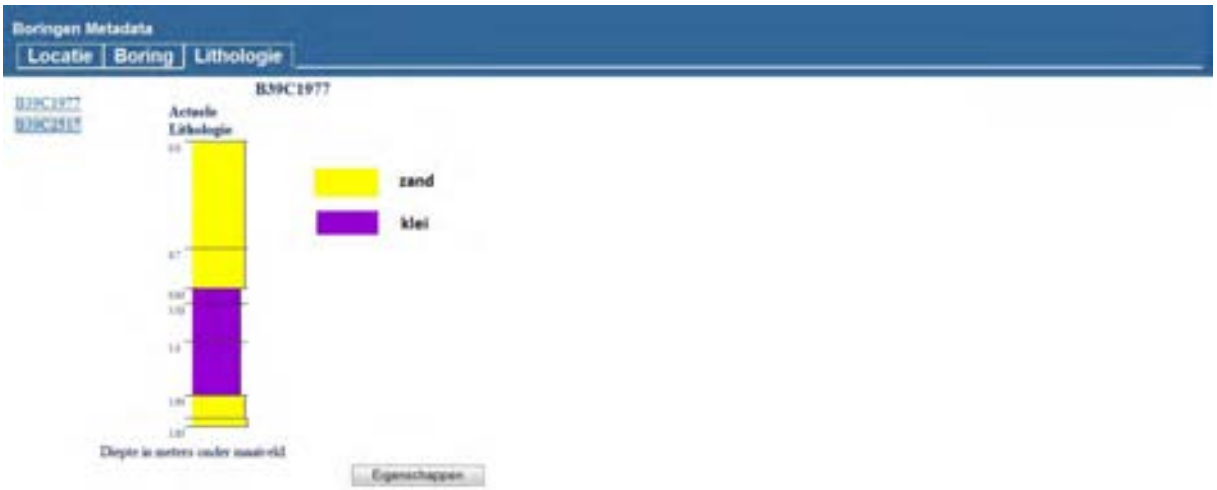

Afbeelding: Informatie over grondsamenstelling tot een diepte van 1.83m onder maaiveld (Bron:TNO Dinoloket)

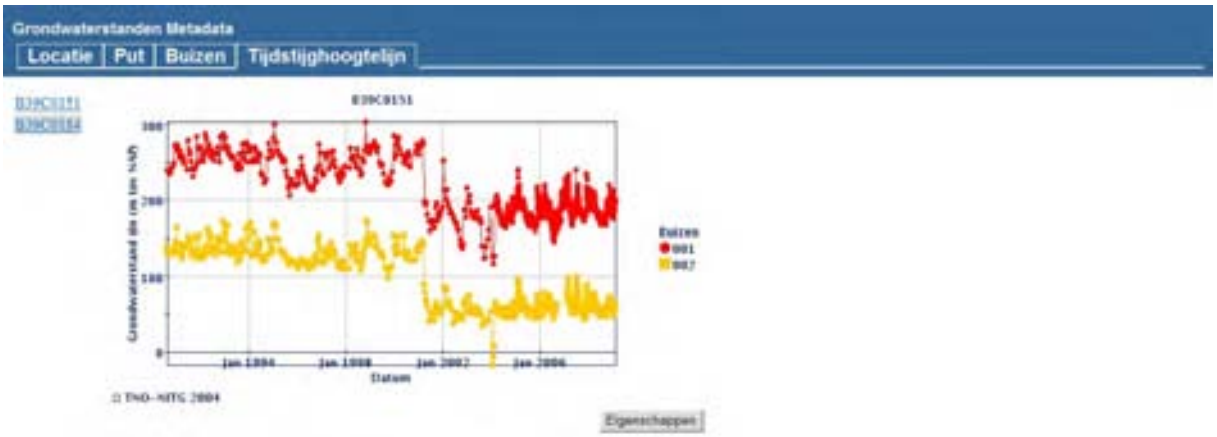

Afbeelding: Informatie over gemiddelde grondwaterstand gedurende een kalenderjaar (Bron:TNO Dinoloket)

Bijlage 8. Definitie en uitleg conventionele explosieven

Algemeen
Er kunnen verschillende conventionele explosieven in het onderzoeksgebied aanwezig zijn of worden aangetroffen. De in de bovenstaande tabel aangegeven soorten worden hieronder nader omschreven.

Klein kaliber munitie
Definitie: munitie voor wapens met een kaliber < 20 mm.
Uitleg: klein kaliber munitie is een verzamelnaam bedoeld voor alle munitie van handvuurwapens zoals revolvers, pistolen, geweren, machinegeweren en dergelijke.

Handgranaten
Definitie: een lichaam al of niet voorzien van springstof en voorzien van een ontsteker bedoeld om met de hand te werpen.
Uitleg: een handgranaat bestaat uit een lichaam, meestal vuistgrootte, vaak voorzien van een beugel en veiligheidspin, dat al of niet is gevuld met een spring-, een chemische-, een pyrotechnische- of kruitlading. Een handgranaat is voorzien van een ontsteker met het doel te detoneren brand te stichten, een rookgordijn te leggen, etc. Dit is afhankelijk van de soort handgranaat en haar vulling.

Afbeelding: Mills 36.

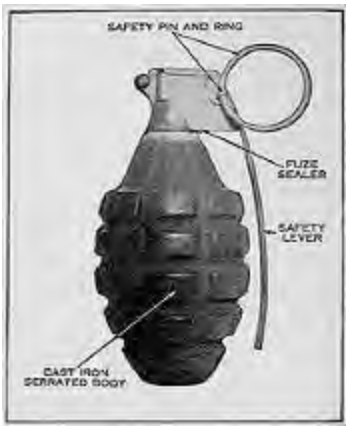

Afbeelding: Mk.II.

Afbeelding: Mk.77

Geweergranaten
Definitie: een granaat bedoeld om met behulp van een geweer te verschieten.
Uitleg: een geweergranaat is betrekkelijk klein en meestal voorzien van een staartstuk. Het is een munitieartikel dat speciaal is ontworpen om met behulp van een geweer en een afweer- c.q. scherpe patroon te worden verschoten.

Granaatwerpers
Definitie: munitieartikelen die met een speciaal wapensysteem worden verschoten, gelanceerd of weggeslingerd.
Uitleg: munitie voor granaatwerpers verschilt van geweergranaten in die zin, dat zij een speciaal wapensysteem hebben om verschoten of gelanceerd te worden. Het gebruik van de speciale afschiet- of lanceerinrichting werd niet direct geaccepteerd in militaire kringen omdat dit inhield dat de militair een extra wapen moest dragen, meestal ten koste van zijn persoonlijke handvuurwapen. Op het slagveld bleken deze lanceerinrichtingen echter zeer doeltreffend te zijn, aangezien hiermee de vuurkracht van een kleine eenheid vergroot werd. Bovendien konden allerlei soorten granaten nauwkeurig gericht en verschoten worden op diverse vijandelijke doelen op uiteenlopende afstand. Munitie voor granaatwerpers heeft meestal een herkenbaar staartstuk.

Geschutsmunitie
Definitie: munitie voor diverse soorten vuurmonden met een kaliber van 20 mm of groter.
Uitleg: geschutsmunitie is een verzamelnaam voor verschillende soorten munitie gebruikt voor b.v. kanonnen en mortieren. Hieronder vallen bijvoorbeeld granaten, mortiergranaten, terugstootloze vuurmonden (TLV's), maar ook hulzen, e.d.

Mortiergranaten (deze vallen onder geschutsmunitie)
Definitie: munitie voor vuurmonden met een kaliber van 5 cm of groter. Wordt ook wel stijlbaan munitie genoemd. Mortiergranaten zijn voorzien van een staartstuk waarin de voortstuwende lading is aangebracht.
Uitleg: deze granaten worden afgevuurd vanuit een lanceerkoker, ook deze granaten kunnen verschillende ladingen bevatten zoals; rookcompositie, een brandbare lading (fosfor) of een springstoflading (scherfwerking). Ze werden ingezet tijdens grondgevechten om in de lucht of bij aanslag tot uitwerking te komen en kunnen een grotere afstand overbruggen.

Afbeelding: 3inch mortier granaat

Definitie: munitie voor vuurmonden met een kaliber van 20 mm of groter.
Uitleg: munitie (granaten) voorzien van verschillende type ontstekers en verschillende ladingen (afhankelijk van de beoogde uitwerking). Verschoten d.m.v. tanks, geschut en vliegtuigboordwapens (hieronder vallen ook granaathulzen).

Artilleriemunitie
Definitie: munitie voor vuurmonden met een kaliber van 20 mm of groter.
Uitleg: munitie (granaten) voorzien van verschillende type ontstekers en verschillende ladingen (afhankelijk van de beoogde uitwerking). Verschoten d.m.v. tanks, geschut en vliegtuigboordwapens (hieronder vallen ook granaathulzen).

Afbeelding: 3.7 inch granaat

Raketten
Definitie: munitieartikelen die na te zijn afgevuurd tijdens de vlucht worden voortgestuwd door een kruitlading in de raketmotor.
Uitleg: raketten zijn te herkennen aan een raketmotor met daarin een venturi, anders dan hedendaagse raketten waren deze na het lanceren niet meer bestuurbaar. Bij de Amerikanen werd de Bazooka gebruikt en bij de Duitsers de Panzerschreck.

Mijnen(velden)
Definitie: een hoofdlading, al of niet in een omhulsel, voorzien van een ontsteker, in of op een terrein of gebied aangebracht om te hinderen, schade toe te brengen of buiten gevecht te stellen en dat door het te treffen doel wordt geactiveerd.
Uitleg: hoewel ander vermen voorkomen, hebben landmijnen vaak een rond (schijf)vorm. Anti-personeelsmijnen zijn meestal zo groot als een schoenpoetsdoosje, terwijl anti-tankmijnen zo groot zijn als een wiel. Mijnen worden in of op het terrein (of ander gebied) aangebracht om de toegang tot en het gebruik van bepaalde terreingedeelten te ontzegen, de vijand te hinderen in zijn beweging en/of de vijand buiten gevecht te stellen. Mijn uit de Tweede Wereldoorlog waren vaak voorzien van een drukontsteker. Moderne mijnen kunnen voorzien zijn van ontstekers met sensoren, zodat deze reageren op licht, geluid, trilling, warmte, e.d.

Afwerpmunitie
Definitie: munitieartikelen, bedoeld om uit of van een vliegtuig te worden afgeworpen.
Uitleg: bommen komen voor in allerlei vormen (clusterbommen) en maten. De meest aangetroffen bommen hebben een cilindrisch of sigaarvormig lichaam met een springstof lading (brisante bommen). Verder komen chemische en pyrotechnische ladingen voor (brand en fotoflitsbommen). Bommen komen tot uitwerking in de lucht bij aanslag (direct of na het verlopen van een tijd) of na indringen. Om de beoogde uitwerking te verkrijgen kunnen bommen voorzien zijn van een grote verscheidenheid aan ontstekingsmechanismen. De meest voorkomende zijn de direct werkende of (lange) vertraging ontstekers.

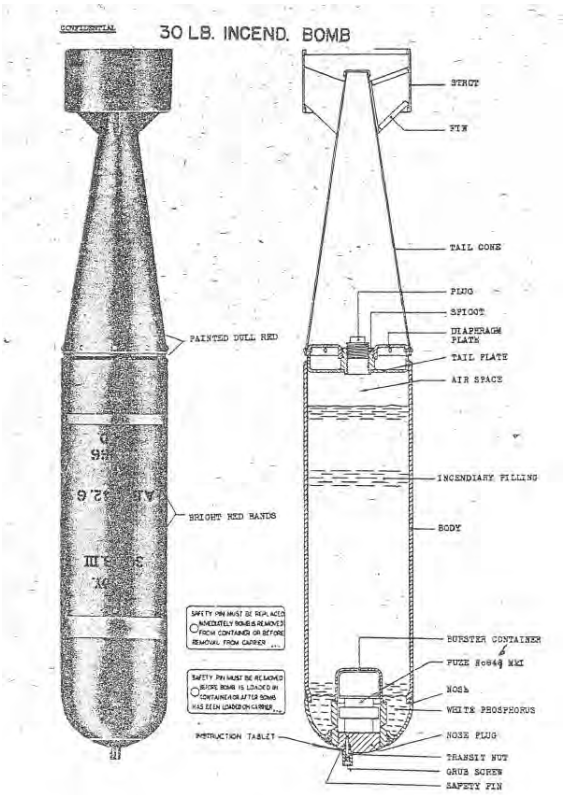

Afbeelding: 30lbs Fosforbom

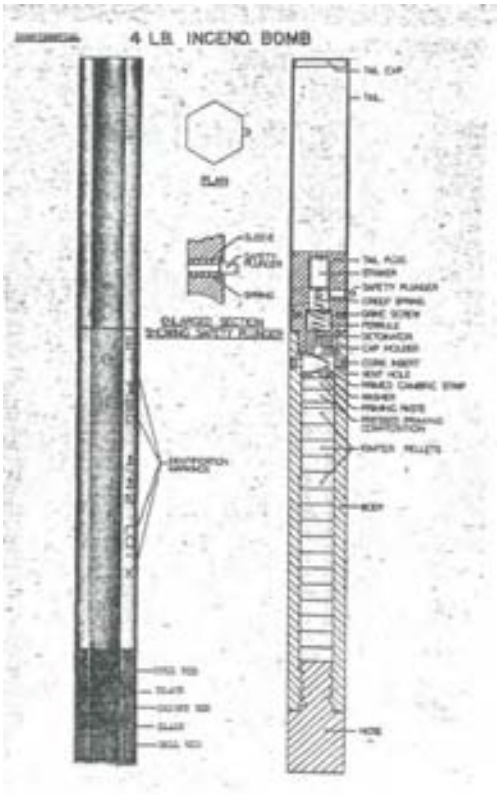

Afbeelding: 4lbs stafbrandbom

Bijlage 9. Bronvermelding

Auteur	Titel	Plaats + datum
Historische Kring West Betuwe	Spanning, zorgen en vreugde	Geldermalsen 1995
Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945 (SGLO)	Verliesregister 1939-1945. Alle militaire vliegtuigverliezen in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog.	Den Haag 2008
Zwanenburg, G.J.	En nooit was het stil... Kroniek van een luchtoorlog	Den Haag, 1990

Tabel 1: geraadpleegde literatuur

Website	URL	geraadpleegd
Wikipedia - Geldermalsen	http://nl.wikipedia.org/wiki/Geldermalsen_(plaats)	geraadpleegd 05-10-2010
NIMH	http://www.defensie.nl/nimh/collecties/documentatie/	geraadpleegd 05-10-2010

Tabel 2: geraadpleegde websites

Inv. nummer	Document	Tijdsperiode
1516	Archief Gemeente Geldermalsen – Oorlogsschade	1946

Tabel 3: geraadpleegde archieven

Luchtfoto's: Inv. nummer	Herkomst	Datum
3165	Kadaster Geo-informatie Zwolle	29-11-1944
4139	Kadaster Geo-informatie Zwolle	23-04-1945

Tabel 4: geraadpleegde luchtfoto's

Inv. nummer	Omschrijving	Herkomst	Tijdsperiode
STAFK 5 S.W.	Tiel	Kadaster	1944-1945

Tabel 5: geraadpleegde stafkaarten

Bijlage 10. Certificaten

TÜV NEDERLAND
Member of TÜV NORD Group

Bodac B.V.
te Schijndel

heeft aangetoond dat het managementsysteem en de verrichtte werkzaamheden voldoen aan de:

Beoordelingsrichtlijn Procescertificaat "Opsporen Conventionele Explosieven (OCE)"
Versie 2007-02

Het bedrijf voldoet daarmee aan de in de bovengenoemde richtlijn vastgelegde eisen ten aanzien van:

Deelgebied A: Opsporing
Deelgebied B: Civieltechnisch Opsporingsproces

Evaluatie van het managementsysteem heeft plaatsgevonden volgens de procedures voor systeemcertificatie van TÜV Nederland.
Deze certificatie is onderworpen aan een jaarlijkse evaluatie door TÜV Nederland.

Registratienummer	: 14086/5.1
Geldig tot	: 13-03-2013
Datum uitgifte	: 13-03-2010
Datum eerste certificaat	: 13-03-2007

Algemeen directeur

TÜV NORD
BRL-OCE

Aanwijzingsbeschikking Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onder nummer: G&VW/VW/2009/14037

TÜV Nederland QA B.V. - Postbus 120 5680 AC Best - Tel. +31-(0)499-339500 - Fax +31-(0)499-339509
Website: www.tuv.nl - e-mail: info@tuv.nl

BRL SIKB 7000 Procescertificaat *EC-SIK-70090*

Eerland Certification B.V.
Postbus 275, 4190 CG Geldermalsen
telnr. +31-345-585034
faxnr. +31-345-585025

Eerland Certification
Geacrediteerd door de RvA

Eerland Certification verklaart hierbij op basis van het certificatie-onderzoek dat het proces van:

Bodac B.V.

Vestiging(en):

SCHIJNDEL

Adres:	Hermalen 7	*Datum uitgifte:*	20-04-2010
	5481 XX SCHIJNDEL	*Geldig tot:*	20-04-2013
Telefoonnr:	+31 (0)73 543 10 10	*Gecertificeerd sinds:*	20-04-2010
Faxnummer:	+31 (0)73 549 83 60	*KvK-nummer:*	17138633
e-mail :	info@bodac.nl		

voldoet aan de voorwaarden gesteld in:

Beoordelingsrichtlijn voor het procescertificaat uitvoering (water)bodemsanering

voor het toepassingsgebied:

Protocol 7001

PROCESSPECIFICATIE
Het proces betreft de uitvoering van bodemsanering overeenkomstig de in dit certificaat genoemde protocollen. De bij de uitvoering betrokken individuele kwaliteitsverantwoordelijke perso(o)n(en) staat(n) geregistreerd bij Bodac B.V. en Eerland Certification BV. Het proces omvat alleen de uitvoering van (water)bodemsanering en niet de beoordeling van advieswerkzaamheden na de bodemsanering.
De opdrachtgever tot uitvoering van bodemsanering kan herkennen dat de opdracht onder certificaat wordt uitgevoerd, doordat de opdrachtnemer in haar offerte en rapportage verwijst naar het geregistreerde certificaatnummer.
Uitvoering van bodemsanering wordt uitgevoerd conform de richtlijnen in de eerder vernoemde VKB-protocollen van de Beoordelingsrichtlijn SIKB 7000 voor het procescertificaat "Uitvoering (water)bodemsanering".

Inspecteer bij de aflevering of:
- geleverd is wat is overeengekomen;
- het merk en wijze van merken juist zijn;
- de producten (zie toepassing en gebruik) geen zichtbare afwijkingen vertonen

Indien u op grond van het hiervoor gestelde tot afkeuring overgaat, neem dan contact op met Bodac B.V. en zonodig met Eerland Certification B.V.

Controleer of dit certificaat nog geldig is, informeer hiervoor bij Eerland Certification B.V.

Controleer of het bedrijf op basis van dit certificaat door de Minister van VROM en V&W is aangewezen in het kader van het besluit bodemkwaliteit

ing. E. Eerland
Business Manager

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

Eerland

Nadruk verboden

Certificaat NL10/81826241.0
Het managementsysteem van:

Den Ouden Groep B.V.

BQD-20169
Hermalen 7
5481 XX Schijndel
Nederland

Is geauditeerd en gecertificeerd volgens de kwaliteitsnorm

ISO 9001:2008

Uitsluitingen: 7.3

Voor de volgende activiteiten

Voor geauditeerde en gecertificeerde werkmaatschappijen zie bijlage.

Dit certificaat is geldig van 26/01/2010 tot 26/01/2013
Uitgifte 1

Goedgekeurd door
Ir. J. Weide

Certification Manager

SGS Nederland B.V. Systems & Services Certification
Malledijk 18, 3208 LA Spijkenisse, Netherlands
t +31 (0)181-693333 f +31 (0)181-693582 www.sgs.com

graphic design atelier roger ghael printed by avell lissi cassiily printing ltd switzerland

Certificaat NL10/81826241.0
Het managementsysteem van:

Den Ouden Groep B.V.

BQD-20169
Hermalen 7
5481 XX Schijndel
Nederland

Is geauditeerd en gecertificeerd volgens de kwaliteitsnorm

ISO 9001:2008

Uitsluitingen: 7.3

Voor de volgende activiteiten

Voor geauditeerde en gecertificeerde werkmaatschappijen zie bijlage.

Dit certificaat is geldig van 26/01/2010 tot 26/01/2013
Uitgifte 1

Goedgekeurd door
Ir. J. Weide

Certification Manager

SGS Nederland B.V. Systems & Services Certification
Malledijk 18, 3208 LA Spijkenisse, Netherlands
t +31 (0)181-693333 f +31 (0)181-693582 www.sgs.com

graphic design atelier roger ghael printed by avell lissi cassiily printing ltd switzerland

Certificaat NL10/81826359.0
Het managementsysteem van:

Den Ouden Groep B.V.

BED-21067
Hermalen 7
5481 XX Schijndel, Nederland

is geauditeerd en gecertificeerd volgens de milieunorm

ISO 14001:2004

Voor de volgende activiteiten

Zoals voor de werkmaatschappijen uitgewerkt op pagina 2 van dit certificaat

Dit certificaat is geldig van 05/03/2010 tot 26/01/2013
Uitgifte 1
Gecertificeerd bij SGS sinds februari 2001

Geauthoriseerd door
Ir. J. Weide

Certification Manager

SGS Nederland B.V. Systems & Services Certification
Malledijk 18, 3208 LA Spijkenisse, Netherlands
t +31 (0)181-693333 f +31 (0)181 -693582 www.sgs.com

Certificaat NL10/81826359.0
Het managementsysteem van:

Den Ouden Groep B.V.

BED-21067
Hermalen 7
5481 XX Schijndel, Nederland

is geauditeerd en gecertificeerd volgens de milieunorm

ISO 14001:2004

Voor de volgende activiteiten

Zoals voor de werkmaatschappijen uitgewerkt op pagina 2 van dit certificaat

Dit certificaat is geldig van 05/03/2010 tot 26/01/2013
Uitgifte 1
Gecertificeerd bij SGS sinds februari 2001

Geauthoriseerd door
Ir. J. Weide

Certification Manager

SGS Nederland B.V. Systems & Services Certification
Malledijk 18, 3208 LA Spijkenisse, Netherlands
t +31 (0)181-693333 f +31 (0)181 -693582 www.sgs.com

Bijlage 11. Financiële aspecten/ vergoedingen (ter informatie)

Bijdrage in de kosten
Voor een bijdrage in de kosten van een onderzoek naar conventionele explosieven kan gebruik worden gemaakt van de regeling zoals opgenomen in Staatsblad 386 d.d. 7 september 2009. Alleen gemeenten kunnen als bevoegd gezag op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid (OOV) aanspraak maken op de vergoedingsregeling.[10]

Vergoedingen
Vanaf 1 januari 2010 worden de kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede wereldoorlog vergoed in navolging van het besluit van 7 september 2009. Op de volgende drie wijzen zullen gemeenten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog financiële middelen uit het gemeentefonds (kunnen) ontvangen.

1. Drie grote gemeenten
Vanuit het gemeentefonds zullen de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam een ophoging ontvangen van hun vaste bedrag in het gemeentefonds.

2. “Veelgebruikers”, maatstaf 24a
27 andere gemeenten die op basis van declaraties in het verleden zijn aangemerkt als “veelgebruikers” van het Besluit zullen een bijdrage ontvangen vanuit het gemeentefonds conform de nieuwe maatstaf 24a (aantal nieuwbouwwoningen conform CBS x € 2.000,-).

3. Overige gemeenten, vangnet
Overige gemeenten kunnen op eigen verzoek als suppletie vanuit het gemeentefonds een bijdrage van 70% van de gemaakte kosten vergoed krijgen.

De gemeente Geldermalsen valt binnen deze categorie.

Op bovenstaande wijzen voorziet het gemeentefonds in de mogelijkheid voor alle gemeenten die kosten maken voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog om vanuit het gemeentefonds een bijdrage te ontvangen.

Bijdrage aanvragen
Gemeenten behorende tot de groep van “drie grote gemeenten” en “Veelgebruikers, maatstaf 24a” ontvangen een bijdrage op basis van bovenstaande criteria.

Overige gemeenten kunnen conform het vangnet op basis van het geldende besluit een bijdrage aanvragen voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog, mits aan een aantal voorwaarden is voldaan. Dit vangnet is ingesteld zodat ook gemeenten die onverwachts en eenmalig met opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog te maken krijgen voor een bijdrage in aanmerking komen.

[10] Het gehele bijdragebesluit is toegevoegd in deze bijlage.

Notitie : 1VERAS-OVE.02420.V
Van : secretariaat
Voor : betrokkenen
Betreft : financiering OCE gemeentefonds 2011
Datum : 5-2-2011

Door de VEO is een aantal vragen aan het Ministerie van BZK gesteld over de financieringsregeling OCE in het Gemeentefonds voor 2011. Zie onderstaand de reactie daarop. Uit de vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2011, blijkt overigens dat vanaf 2011 structureel € 21,7 miljoen wordt overgeheveld voor het opsporen van Conventionele Explosieven. In 2010 was dat € 22,1 miljoen[1].

Blijft de structuur van de regeling hetzelfde, namelijk grootgebruikers en suppletieregeling?
De structuur van de regeling blijft hetzelfde.

Wat zijn de aanpassingen in de zogenoemde grootverbruikerlijst?
De lijst met veelgebruikers zal worden aangepast. Gemeenten op de lijst die de afgelopen vier jaar minder dan tweemaal kosten hebben gemaakt, zullen van de lijst worden geschrapt. Gemeenten die niet op de lijst staan, maar tweemaal of vaker kosten hebben gemaakt zullen aan de lijst worden toegevoegd. In de loop van februari worden de betrokken gemeenten hierover bericht.

Zijn er nog aanpassingen te verwachten in de suppletieregeling?
Nee, behoudens mogelijk de periode waarover gemeenten een aanvraag kunnen indienen. Deze periode is nu nog onbepaald. De vraag is of dat gezien de systematiek van het gemeentefonds (per jaar) wenselijk is. Gemeenten die een aanvraag voor een langere periode (meer dan 1 jaar) in de toekomst doen, adviseren wij om deze op te splitsen naar jaar. Bij gemeenten die een aanvraag voor een langere periode in het verleden doen, is dit uiteraard niet meer mogelijk en dit is volgens de AMvB ook gewoon toegestaan. In theorie kunnen gemeenten dus een bedrag declareren over bijvoorbeeld de periode 2005-2010. Of dit wenselijk is, is een tweede. Op dit moment is er voor BZK echter geen directe aanleiding noch grond om op dit punt een aanpassing te doen.

Is er een overgangsregeling indien de grootverbruikerlijst aanpast (dus een gemeente gaat naar de grootverbruikerlijst en hoe zit het dan met aangemelde / bijna aangemelde / gestarte projecten).
Nee, er is geen overgangsregeling. Ook voordat gemeenten van BZK bericht krijgen over hun plek op de lijst, kunnen zij aan de hand van de criteria (die onveranderd zijn), zelf een inschatting maken over hun toekomstige positie op de lijst en hier rekening mee houden bij het aangaan van nieuwe projecten. Mochten zij hierbij tot een andere conclusie zijn gekomen dan BZK straks, dan kunnen gemeenten zich daar melden. Voorts gaat BZK ervan uit dat voor die gemeenten die op de lijst komen, danwel van de lijst geschrapt worden, de gemaakte kosten meerjarige bezien, ook in de nieuwe situatie in verhouding zullen blijven staan met de verkregen vergoeding.

---

[1] Zie voor meer informatie de volgende Tweede Kamer stukken: Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 500 B, nr. 2; pagina 12 en Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, 32 500 B, nr. 6.

Postbus 159, 4190 CD Geldermalsen
telefoon 0345-471393
www.explosievenopsporing.nl
telefax 0345-471381

Staatsblad
van het Koninkrijk der Nederlanden

Jaargang 2009

386

Besluit van 7 september 2009 tot intrekking van het Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog 2006

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mede gedaan namens de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 16 juli 2009, nr. 2009-0000347647;
Gelet op artikel 25, vierde lid, van de Wet rampen en zware ongevallen en artikel 8, derde lid, van de Financiële verhoudingswet;
De Raad van State gehoord, advies van 30 juli 2009, nr. W04.09.0244/I;
Gezien het nader rapport van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 24 augustus 2009, nr. 2009-0000432935;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog 2006 wordt ingetrokken.

ARTIKEL II

Het Besluit financiële verhouding 2001 wordt als volgt gewijzigd:

In bijlage 2 wordt, na maatstaf 24, de maatstaf nieuwbouwwoningen ingevoegd, luidende:

Nummer en korte omschrijving	Definitie verdeelmaatstaf	Bron	Peildatum (indien deze anders luidt dan 1 januari van het uitkeringsjaar)
24a Maatstaf nieuwbouw-woningen	Voor de gemeenten Aalburg, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Bloemendaal, Delfzijl, Deventer, Eindhoven, Enschede, Geertruidenberg, Groningen, Hengelo, Lansingerland, Lingewaard, Nederbetuwe, Nijmegen, Noordenveld, Overbetuwe, Pijnacker-Nootdorp, Rijssen-Holten, Rijswijk, Sluis, Tilburg, Twenterand, Venlo, Zandvoort, Zwolle het aantal nieuwbouwwoningen	CBS	

ARTIKEL III

Op declaraties, die voor 1 oktober 2009 zijn ingediend op grond van het Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog 2006 blijft dat besluit van toepassing zoals dat luidde op 30 september 2009.

ARTIKEL IV

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in de Staatscourant.

1. De artikelen I en III treden in werking met ingang van 1 oktober 2009.
2. Artikel II treedt in werking met ingang van 1 januari 2010.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

’s-Gravenhage, 7 september 2009

Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A. Th. B. Bijleveld-Schouten

Uitgegeven de *tweeëntwintigste* september 2009

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

STB12585
ISSN 0920 - 2064
Sdu Uitgevers
’s-Gravenhage 2009

NOTA VAN TOELICHTING

Dit besluit regelt de intrekking van het Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog 2006 (hierna te noemen Besluit).

In het bestuursakkoord Rijk en gemeenten van 4 juni 2007 is afgesproken om de decentralisatie van taken en bevoegdheden naar en de zelfstandigheid van gemeenten en provincies met kracht te bevorderen. Door gemeenten meer beleidsruimte te geven, bevoegdheden te decentraliseren en het aantal specifieke uitkeringen te verminderen, worden gemeenten beter in staat gesteld om vraagstukken aan te pakken. De kabinetsdoelstelling om een groot aantal specifieke uitkeringen generiek te maken past daarin.

Het Besluit vormt een specifieke uitkering van de meest bewerkelijke soort. Gemeenten maken kosten, dienen declaraties in bij het Rijk, de declaraties worden gedetailleerd beoordeeld en gedeeltelijk vergoed. Het intrekken van het Besluit leidt dus tot een vermindering van administratieve lasten en het administratieve verkeer tussen overheden.

In het bestuursakkoord is afgesproken dat het Besluit zal worden ingetrokken en dat de daarmee gemoeide middelen aan het gemeentefonds zullen worden toegevoegd.

Alternatieven getoetst

In opdracht van het Ministerie van BZK is door Anderson Elffers Felix (hierna te noemen AEF) onderzoek verricht naar mogelijkheden om het Besluit in te trekken en de daarmee gemoeide middelen op een andere wijze te verdelen. Dit onderzoek is onder de titel «Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven WOII, alternatieven getoetst» op 3 oktober 2008 afgerond.

In het onderzoek zijn vijf alternatieven bekeken: een aanpassing van het bestaande Besluit, het verstrekken van bijdragen via het gemeentefonds, het verstrekken van bijdragen aan de veiligheidsregio's, een onderlinge waarborgmaatschappij en een private verzekering. Deze alternatieven zijn beoordeeld en uit dit onderzoek is gebleken dat verdeling van middelen voor opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog via het gemeentefonds de beste mogelijkheid is. Deze optie is voldoende bevonden op de punten veiligheid, doelmatigheid en kent een heldere bestuurlijke procesgang. Wel moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Een regelmatige monitoring via het Periodiek Onderhoudsrapport (POR) is nodig om zeker te blijven van de vraag of de verdeling in het gemeentefonds voldoende aansluit bij de werkelijke opsporings- en ruimingskosten van gemeenten. Verder moet het systeem het mogelijk maken om hoge kosten in het ene jaar op te vangen met de jaarlijkse bijdrage vanuit het gemeentefonds in een jaar met weinig of geen kosten. Tot slot moet er een vangnet zijn zodat gemeenten die onverwachts en eenmalig met opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog te maken krijgen, voor een bijdrage in aanmerking kunnen komen. Binnen het gemeentefonds is dat mogelijk.

Het onderzoek laat zien dat er een verband bestaat tussen het aantal nieuwbouwwoningen en de ontvangen uitkeringen uit het Besluit voor de gemeenten die als «veelgebruikers» van het Besluit gezien kunnen worden. Dit gegeven wordt gebruikt om via het gemeentefonds bijdragen te verstrekken voor het opsporen en ruimen van explosieven. De herverdeeleffecten bij toepassing zijn voor de meeste gemeenten beperkt en de bijdragen zijn in meerjarig perspectief stabiel.

Intrekking van het Besluit

Het Besluit wordt per 1 oktober 2009 ingetrokken. Declaraties die voor 1 oktober 2009 zijn ingezonden, worden namens het Ministerie van BZK door de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV afgehandeld. Betalingen vinden nog in 2009 plaats. Vanaf 1 januari 2010 worden de kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog vergoed door een bijdrage vanuit het gemeentefonds via de nieuwe maatstaf 24a of door suppletie vanuit het gemeentefonds. Zo voorziet het gemeentefonds in de mogelijkheid voor alle gemeenten die kosten maken voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog, om vanuit het gemeentefonds een bijdrage te ontvangen.

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat een onderdeel over de Informatie voor derden, kortweg Iv3. Dat is de financiële informatie die de provincies en de gemeenten verstrekken aan het CBS, de financiële toezichthouder en via het CBS tevens aan de Europese Unie en aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het betreft informatie op basis van de begroting, de realisaties per kwartaal en de jaarrekening.

Door middel van opname van de gemaakte kosten in verband met de ruiming van explosieven in de Iv3 matrix kan de ontwikkeling van de werkelijke kosten in relatie tot de ontvangen bijdragen worden bijgehouden en eventueel worden aangepast.

Verdeling van middelen via het gemeentefonds

Het meerjarige budget dat voor het Besluit beschikbaar is, wordt opgenomen in het gemeentefonds. Op de volgende wijze zullen gemeenten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog financiële middelen uit het gemeentefonds ontvangen.

Vanuit het gemeentefonds zullen de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam een ophoging ontvangen van hun vaste bedrag in het gemeentefonds. Het onderzoek naar alternatieven voor het Besluit heeft, op basis van declaraties van deze gemeenten in het verleden, aangegeven dat het ontvangen bedrag gemiddeld over meerdere jaren redelijk stabiel blijft. Het gaat om een ophoging met de volgende bedragen:

Amsterdam	€ 120.000,–
Den Haag	€ 700.000,–
Rotterdam	€ 5.700.000,–

Het onderzoek naar alternatieven voor het Besluit heeft naast de bovenstaande drie grote steden nog 27 andere gemeenten aangedragen die op basis van declaraties in het verleden zijn aan te merken als «veelgebruikers» van het Besluit. Het gaat om gemeenten in gebieden van Nederland waar sprake is geweest van oorlogshandelingen en/of bombardementen.

In het merendeel van de gevallen vindt opsporing en ruiming van een explosief plaats in het kader van nieuwbouwprojecten. Voor de 27 gemeenten is er een maatstaf aantal nieuwbouwwoningen vermenigvuldigd met € 2000,– (zie artikel II) opgenomen. Dit bedrag is gebaseerd op de meerjarige declaraties van deze gemeenten in relatie tot het aantal nieuwbouwwoningen in het verleden.

Naast de gemeenten in de maatstaf, zijn er gemeenten die incidenteel gebruik maken van het Besluit bij bouwprojecten. Ook kunnen zich situaties voordoen waarin er noodzaak ontstaat om een explosief op te sporen en te ruimen, terwijl dat niet gebeurt in het kader van een bouwproject. Voor deze situaties is een vangnet ingericht in de vorm van een suppletie vanuit het gemeentefonds via de maatstaf 39 voor vast bedrag zoals mogelijk via het Besluit Financiële Verhouding. Gemeenten die kosten (gaan) maken kunnen die voor 1 maart aangeven in een gemeenteraadsbesluit en insturen naar het Ministerie van BZK, directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties. Uit het gemeenteraadsbesluit moet blijken dat opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is gebleken en welke uitgaven daarmee gepaard gaan. Het gemeenteraadsbesluit gaat samen met een verzoek om een bijdrage vanuit het gemeentefonds. Op basis van deze gemeenteraadsbesluiten zal 70% van de gemaakte kosten als suppletie worden vergoed.

De lijst van «veelgebruikers» die via een maatstaf vanuit het gemeentefonds een bijdrage ontvangen, is in het onderzoek naar alternatieven voor het Besluit opgesteld aan de hand van informatie over declaraties in de periode 2000–2006. Daar kunnen in de loop van de tijd veranderingen in optreden. Om die reden zal de lijst met «veelgebruikers» eens in de vier jaar bijgesteld worden in het kader van het periodiek onderhoudsrapport gemeentefonds. Gemeenten die in deze vier jaar twee of meer keren vanuit de suppletie een bijdrage ontvangen hebben, zullen aan de maatstaf toegevoegd worden. Gemeenten in de maatstaf waarvan via IV3 blijkt dat zij in drie van de vier jaren geen werkelijke kosten hebben gemaakt, zullen uit de maatstaf gehaald worden. Omdat het onderzoek gegevens heeft gebruikt uit de periode 2000–2006 zal in 2011 een eerste aanpassing plaatsvinden.

Advies

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is om een advies gevraagd over het concept tot intrekken van het Besluit en overhevelen van het beschikbare geld naar de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Het ontwerpbesluit geeft de VNG aanleiding tot een aantal opmerkingen en vragen.

De VNG geeft aan blij te zijn met de vermindering van de administratieve lasten door de intrekking van het Besluit. De VNG merkt op dat het budget van het Besluit de afgelopen jaren is afgenomen. Deze bezuiniging staat echter los van de overheveling, aangezien ook zonder overheveling het budget zou zijn verlaagd. De VNG stelt dat het over te hevelen budget onvoldoende is om de gemiddelde kosten van 24,5 miljoen euro op te vangen waarvan sprake is in de periode 2006–2008 is. In de door de VNG genoemde gemiddelde kosten zijn echter ook kosten van de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV voor de uitvoering van het Besluit en kosten voor het afhandelen van achterstanden uit eerdere jaren opgenomen die per 2010 komen te vervallen. Overigens betekenen de in dit besluit neergelegde bedragen geen maxima, in die zin dat uitgaven die boven die bedragen uitgaan ten laste van het gemeentefonds kunnen worden gebracht. Wij stellen dat de middelen in het gemeentefonds voldoende zijn om de kosten te betalen.

Daarnaast merkt de VNG op dat er sprake is van een ongelijke verdeling doordat de verdeelmaatstaf is gebaseerd op nieuwbouwwoningen in plaats van op de kosten van gemeenten. De verdeling zoals in dit ontwerp is voorgesteld, is gebaseerd op het genoemde AEF rapport waar een verband is aangetoond tussen de gemaakte kosten en de nieuwbouwwoningen in een gemeente. Het AEF rapport laat zien dat op de voorgestelde

wijze via het gemeentefonds goed kan worden aangesloten bij de kosten van gemeenten. Er is geen maximum gesteld aan de op basis van deze maatstaf te verdelen middelen via het gemeentefonds. Er zijn dan ook voldoende middelen om de kosten te vergoeden.

De VNG merkt de bijzondere positie van Apeldoorn op vanwege het grote aantal explosieven in de bossen rondom de gemeente waardoor er geen direct verband lijkt met de voorgestelde maatstaf nieuwbouwwoningen. Er is naar aanleiding van het rapport van AEF echter geen aanwijzing gevonden om deze gemeente aan te merken als gemeente met bijzondere positie Volgens het rapport komen de kosten van het ruimen ook bij deze gemeente overeen met de opbrengst via de voorgestelde maatstaf. De gedachte achter het Gemeentefonds is dat globaal wordt verdeeld. Over de jaren heen verwachten wij – mede op basis van het AEF onderzoek – dat de gekozen maatstaf een goede verdeling zal realiseren.

Ook wijst de VNG op de recessie en de daardoor mogelijke verdwijning van gemeenten uit de maatstaf door de vermindering van het aantal gebouwde nieuwbouwwoningen. Een gemeente wordt echter pas uit de maatstaf gehaald indien zij geen kosten voor het opsporen van bommen meer maakt, niet als zij geen woningen bouwt.

Het feit dat de administratieve lasten toenemen doordat gemeenten de matrix van IV3 moeten invullen, weegt in dit geval niet op tegen het voordeel van de vermindering van de lasten door het intrekken van het Besluit.

Daarnaast is volgens de VNG de procedure rond het vangnet onhelder. De VNG schrijft dat gemeenten hierdoor vaak meer dan één jaar op hun geld moeten wachten. Geregeld is echter dat declaraties niet achteraf worden ingediend maar gemeenten ook vooraf, door een door de gemeenteraad genomen besluit waaruit blijkt dat opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is gebleken en welke uitgaven daarmee gepaard gaan, een verzoek tot bijdrage vanuit het gemeentefonds kunnen doen. Het gaat hierbij om het tijdstip van het reserveren, niet om het tijdstip van de gemaakte kosten.

Met betrekking tot de door VNG gemaakte opmerking over doorberekening van extra kosten door de Explosieven Opruimingsdient kan worden opgemerkt dat hierover overleg heeft plaatsgevonden tussen VNG en Defensie. Hierbij heeft men geconcludeerd dat dit geen relatie heeft met het bijdragebesluit.

Inwerkingtreding

Aangezien 1 oktober 2009 de datum is waarvoor de laatste declaraties op grond van het Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog 2006 moeten zijn ingediend, treedt met ingang van die dag de intrekking van het Bijdragebesluit in werking en treedt de wijziging, vervat in artikel III, in werking met ingang van 1 oktober 2009.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A. Th. B. Bijleveld-Schouten

Bijlage 12. Distributielijst

Dit vooronderzoek is verstuurd naar de volgende organisaties:

WDAdvising B.V.
Vertegenwoordigd door: dhr. J.A.K. Niemantsverdriet
Postbus 137
3300 AC DORDRECHT

Bodac B.V.
Vertegenwoordigd door: dhr. ing. J.A.C. Brandts
Postbus 12
5480 AA SCHIJNDEL.